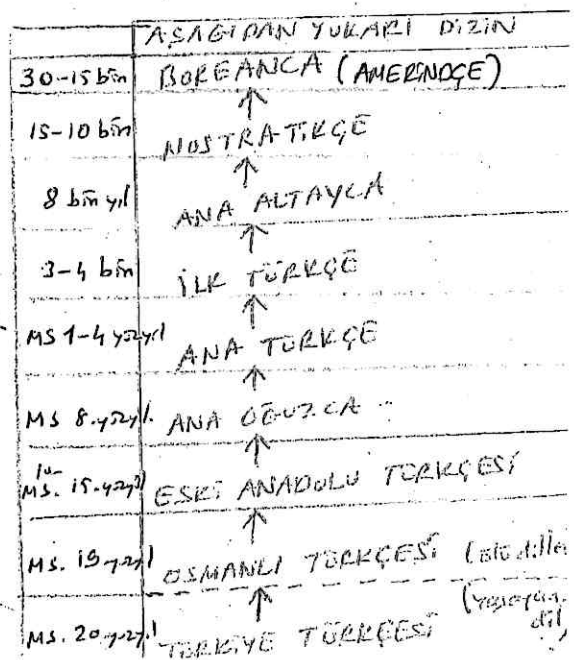

TÜRKÇE - AMERİNDÇE SÖZLÜK

HAZIRLAYAN: MUSTAFA ALTINAY

İlk kelimelerimiz

İlk kelimelerimizi nasıl bir akıl yürüterek tasavvur edebiliriz? Öncelikle kelime başı harflerden hareket etmek zorundayız. Kelime başı harf ise genel olarak sessiz bir harf olarak kabul edilir. Genel kabulü destekleyen ikinci söylem ise kelime ortası harftir.

O zaman ilk kelimelerimizdeki kelime başı ve kelime ortası sessiz harflerimizden hareket etmemiz gerekiyor.

Peki sesli harfler ne oluyor? Sesli harf algımız ilk önce sessiz harfin içinde algılanmış hatta sesli harf yazılınca onunla beraber anlatılmaya çalışılmıştır. Örneğin adımı soyadımı (MSTF LTNY / MVSTVFV VLTNVVY / MUSTAFA ALTINAY) önce /MST LTNY/ şeklinde yazarım. Ama okurken (Mustafa Altınay) olarak okurum. Eski Türkçe yazıtlarda ve Arapça HKM /HVKVMV/ HAKİME(HAKİM)/ HEKİME/HEKİM/, HÜKÜM ve benzeri kelimeler üretilmiştir. Bu ilk dil özelliklerinizden gelen özelliğimizdir.

İkincisi tek heceli ve iki heceli kelimeler biçimindedir. Başlangıçta ilk hecenin tekrarı gibi düşünebiliriz. (HV/HA, HVHV/HAHA, HVHV/HOHO, HVHV/HİHİ) biçiminde düşünebiliriz.

Süreç içinde tek hecelerin sadece işaret zamiri ve diğer zamirler için kullanıldığı düşünülmektedir. (MV/ME~MA~MU > me > be-n “ben, kendim”) diğer Avrasya dillerinde /MV/ kökü ilk benliğimizi ifade eden kökümüzdür.

Görüldüğü gibi biraz geriye doğru gidince diller arasındaki ayrışma flulaşmaktadır. Ortak bir atadan gelen köklerin değişik dillerde değişik ifadeleri olduğu anlaşılmaktadır.

Bu mantığa göre dilbilim uzmanlarının kitaplarından derlediğim Türkçe-Amerindçe sözlükte Amerindçeden Türkçemize gelmiş olabilecek olan olası 155 kelimeyi düzenledim.

Kelime başı harflerimizin evrimi.

Amerindçeden Türkçeye gelen 155 kelime üzerinden yaptığım istatistik aşağıdaki resimdedir.

Öncelikle kelime başı asli sesli harf yoktur. Asli sessiz harflerlerin ise kelime başındaki sessiz harfleri düşerek “sonradan” kelime başı sesli harf olmuşlardır.

Kelime başı asli sesli harflerin;

%34’ü (53 tanesi) günümüze kadar kendini korumuştur.

%37’si (57 tanesi) başka bir sessiz harfe dönüşmüştür. (K>G) gibi.

%29’unun ise (45 tanesinin) kelime başı sesli harf düşmüştür. (HA>A) gibi.

Kelime başı günümüze kadar gelemeyen yaygın harf is /H>sesli harf/’dir.

Ekseriyetle /H/ harfinin kelime başı sessiz harfi düşerek sesli kelime başlarını oluşturmuştur. Toplam kelime başı düşen 57 kelimenin (%37’sinin) 30 kelimesi (%20’sini) kelime başı /H/ harfi oluşturuyor. Diğer harflerden kelime başı düşen sessiz harf tek tüktür.

(Y/ harfi yarı seslidir. Burada /H>Y/ değişimi 2 adettir. Diğer sessiz kategorisinde gözüken /Y/ harfleri ise C>Y değişimi 6 adet, N>Y değişimi 1 adet, P>Y değişimi 2 adet, T>Y değişimi 1 adettir. Toplam “sonradan” /Y/ olan harf 12 adettir. Asli /Y/ yoktur.)

Sonuç olarak Sessiz harflerin bir kısmı asli kelime başı durumunu korurken diğer bir kısmı ise gene sessiz olarak başka bir harfe dönüşmüştür. Kelime başı /H/ harfi ise kendini hiç bir kelimede koruyamamıştır. Bu 155 kelimeyi 10 kat artırıp 1550 gibi düşünürsek asli 1550 kelimemizi Amerindçeden günümüze istatistiksel olarak çıkarabiliriz.

Tabii bu durum bizim dilimiz için geçerlidir. Amerindçeden başka dillere dönüşüm başka şekillerde olmaktadır.

AMERİNDÖŞE	KELİME BAŞI HARFLERİN EVRİMİ - ömek; (HA>A/K>G)			
A		H>øA/8/-N>øA/2/-P>øA/6/		16-A
B		H>B/1/-M>B/7/-P>B/9/		17-B
C → 23	C/5/		C-5	
Ç				
D		C>D/3/-T>D/7/		10-D
E		H>øE/6/-N>E/1/-P>øE/1-		8-E
F				
G		K>G/8/		8-G
Ğ				
H → 30	ø			
I				
İ		H>øİ/6/-J>øİ/1/-P>øİ/1/-W>øİ/1/-N>øİ/1/		10-İ
J → 1	ø			
K → 39	K/31/	H>K/1/	K-31	1-K
L → 1	L/1/		L-1	
M → 9	M/2/		M-2	
N → 5	ø			
O		H>øO/3/-P>øO/1/-W>øO/1/		5-O
Ö		H>øÖ/2/		2-Ö
P → 24	P/1/		P-1	
R → -				
S → 1	S/1/	C>S/9/	S-1	9-S
Ş				
T → 20	T/12/		T-12	
U		H>øU/1/		1-U
Ü		P>øÜ/3/		3-Ü
V/W → 2				
Y		C>Y/6/-H>Y/2/-N>Y/1/-P>Y/2/-T>Y/1/		12-Y
Z				
155	53	102	53	102
	ASLİ	SONRADAN		

Sessiz Asli kelime başı: 53 adet (%34)
 Sessiz 'sonradan' kelime başı: 45 adet (%29)
 Sessiz 'sonradan' kelime başı: 57 adet (%37)
 + 155 + (%100)

11 ä/ : geniş yuvarlak /a/ NOSTRATİK * ALFABESİ

1ã/ : genişleşmiş /a/

1q/ : yarı yuvarlak, düze yakın /a/

1ä/ : uzun açık /e/

1ä/ : açık /a/

1á/ : /a-e/ arası ünlü

1à/ : /a-i/ arası ünlü

1ā/ : uzun /a/

1æ, æ/ : yarı açık, ön, düz /a/

1ě/ : /ç/

1ç/ : tonsuz andamak, sızcı /ç/

1d' / : dış efi /d/

1d / : d-z arası ünsüz

1ð/ : tonlu, dil ucu, dişler arası, sızcı /d/

1d / : gettelle /d/

1d° / : yarı belirsiz /d/

1é/ : /e-i/ arası ünlü

1ē/ : /e-i/ arası ünlü

1ē/ : uzun /e/

1e/ : yarı kapalı, ön, düz /e/

1ē/ : yarı kapalı, ön, düz /e/

1ə/ : açık /e/

1é/ : /e-i/ arası ünlü

1ē/ : /e-i/ arası ünlü

1ē/ : uzun /e/

1e/ : yarı kapalı, ön, düz /e/

1ǵ/ : arka damak /g/

1ǵ/ : arka damak /g/

1ǵ/ : ön damak /g/

1ǵh/ : gırtlaklastırılmış /g/

1h / : ötümsüz yutaksız, sirtünmeli /h/

1h / : sirtünmeli /h/

1h / : tonsuz, yutak, sızcı

1h3/ : gırtlak /h/

1i / : /i-i/ arası ünlü

1i / : /i-y/

1i / : kısa /i/

1tj/ : tonlulaşmış, en damak-dış efi yarı kapalı /t/

1ü / : uzun /u/

1ü / : vurgulu uzun /u/

1s / : /ş/

1ü / : sesli kelimeleri ayırt edici ses

1ü / : /u/

1u / : /i-u/ arası ses

1ʌ / : yarı açık arka damak /ʌ/

1i / : uzun /i/

1i / : /i-i/ arası ses

1f / : kapalı, orta, düz

1i / : uzun /i/

1t' / : dış efi sızcı /t/

1k' / : /k-h/ arası ünsüz

1k / : kalın /k/

1k' / : protez /k/

1kw / : sirtünmeli /k/

1t / : /w-i/ arası ünsüz

1l / : /l/

1l / : ince /l/

1t / : ötümsüz dışyutaksız, yarı sirtünmeli

1l / : ünsüz

1m / : m

1n / : nazal /n/

1ñ / : yarı belirsiz /n/

1q / : tonlu, arka damak, geniş /q/

1ó / : /o-ö/ arası ünlü

1ò / : /o-u/ arası ünlü

1ô / : uzun kapalı /o/

1ó / : /ö/ oluşturma yolu bir ses

1ö / : uzun /ö/

1ō / : uzun /ō/

1p / : patlayıcı /p/

1p' / : protez /p/

1q / : kalın /k/

1f / : /s-l/ arası

1f / : /s-ş/ arası

1r / : tonlu tek uyumlu /r/

1r / : /r/

1r / : merkezleştirilmiş /r/

1ô / : /o-ö/ arası ses

1s' / : /s-ş/ arası ses

1s / : /ş/

1t / : /ts/

1t / : /th/

1e' / : /e-y/ arası

1p / : th

1t' / : yuvarlaklaşmış /th/

1t' / : /e-y/ arası

1w / : gırtlak /w/

1w / : /o-u/ arası

1w / : sirtünmeli /w/

1x / : /k/

1z / : /j/ sesine yakın bir ses

1z / : /j/

1z / : sert /s/

1z / : tonsuz, gırtlak, patlayıcı

1s / : ötümlü yutaksız, sirtünmeli ünsüz

1y / : arka damaklılaşma /y/

1q / : nazal /n/

1θ / : tonsuz, dil ucu, dişler arası, sızcı

1i / : uzun /i/

1o / : /s/

1u / : /u/

1k / : ön damak /k/

1h / : sirtünmeli /h/

1y / : arka damaklılaşma /y/

1h / : /i/ ünsüz

1n / : /r/ ünsüz

1p / : patlayıcı /p/

ă 'geniş yuvarlak'
 ȃ 'genişleşmiş'
 ȃ (ȃ yarıyuvarlak
 yuvarlak) 'düz yuvarlak'
 ȃ 'uzun aşık'
 ȃ 'aşık'
 ȃ 'a-i arası önü'
 ȃ 'uzun'
 ȃ, ȃ yarı aşık, ön, düz
 ȃ 'ç'
 ȃ 'tonsüz, ön damak sızıcı ç'
 d' 'diş eti d'si.'
 d d-z arası ünsüz
 ȃ 'tonlu, dil ucu, dişler arası, sızıcı /d/,'
 d 'patlayıcı'
 d° 'yarı belirsiz'
 è e-i arası önü
 è e-i arası önü
 ē 'uzun'
 ē 'yarı kapalı, ön, düz'
 ē 'yarı kapalı, ön, düz'
 ə 'aşık e'
 é 'e-i arası önü'
 è 'e-i arası önü'
 ē 'uzun'
 e 'yarı kapalı, ön, düz'
 ȓ 'arka damak'
 ȓ 'arka damak'
 /gʰ/ I gırtlaklastırılmış
 h 'etimsiz yutaklız sızıcı'
 h sızıcı
 h tonsüz, yutak, sızıcı
 ȓ 'gırtlak'
 ȓ 'i-i arası'
 i 'Eti sesli harflerin gösterdiği ses,
 i 'iy'
 ȓ 'kısır /i/'
 i n tonluluğu, ön damak - diş eti

ū 'uzun'
 ū 'ıuvgulu uzun'
 ū 'ş'
 ū sesli kelimeleri
 ayırt edici ses
 ū 'u'
 ū 'ı-u arası ses'
 ȃ 'yarı aşık arka düz
 ön /a/'
 ȃ 'uzun /i/'
 ȓ (kuyruklu) 'i-i arası'
 ȓ 'kapalı, orta, düz'
 ȃ 'uzun'
 t' diş eti sızıcı
 k u k-h arası
 k 'kalın /k/'
 k' 'protez'
 k w 'sırtınmeli /k/'
 t w-l arası
 l /l/'
 l 'mce /l/'
 ȓ ötümsüz diş yuval
 yan sırtınmeli
 l 'tonsüz'
 m 'm'
 n 'nazal'
 n 'yarı belirsiz'
 ȓ 'tonlu, arka damak
 genişli,
 ȓ 'o-ö arası'
 ȓ 'o-u arası'
 ȓ 'uzun kapalı'
 ȓ /ö/ ön /ö/üne
 yuvarlak bir ses
 ȓ 'uzun'
 ȓ 'uzun'
 p, 'patlayıcı'
 p' 'protez'
 p' 'pa'
 q 'kalın /k/'
 r 'r-l /arası ünsüz'
 r 'r-s /arası ünsüz'
 r 'tonlu tak'

r /r/
 r 'merkez /sırtınmeli/
 r 'r-o arası'
 s' 's-s arası'
 s' 's'
 t' 'ts'
 t' 'th'
 e' e-y arası
 p 'th'
 t' yuvarlaklaşan /th/
 w 'gırtlak dudak u'
 w o /o-u/ arası.
 w' /sırtınmeli/
 x /k/
 z /j/
 z /s/
 z sert /s/
 ? 'tonsüz, gırtlak,
 patlayıcı,
 ȓ 'etimsiz yutaklız,
 sırtınmeli ünsüz'
 ȓ 'arka damaklı, lı, m,
 ȓ 'nazal /n/ 'g/
 ȓ 'tonsüz, dil ucu,
 dişler arası, sızıcı,
 l 'uzun /i/'
 s /s/
 v /i/
 k ön damak /k/
 h sırtınmeli /h/
 ȓ arka damaklı, lı, m, ȓ
 h /i/ ünsüz
 r /r/ ünsüz
 p 'patlayıcı /p/

BOREANCA
~~NOSTRATİKÇE~~

B - (1-)
C - (1-10)
H - (10-19)
J - (19-
K - (19-30)
L - (30-39)
M - (34-38)
N - (38-40)
P - (40-49)
R - (49-50)
S - (50-)
T - (50-56)
W - (56-58)

BOREANCANOSTRATİKÇE

ʔ (6-)
ʃ (6-)
a (6-7)
b (7-11)
c (12-20)
d (20-22)
e (22-)
g (22-)
ɣ (27-)
H (27-32)
ɨ (32-)
J (32-33)

K, Kk (34-35)
K, k (35-41)
k' (41-)
k (41-51)

l, l̥ (51)
L (51-55)
m (55-63)
n̄, n̄N (63-68)
ŋ (68-69)
o (69)
p (69-73)
p' (73-
ṗ (73-78)
q (79-
r (79-80)
s (80-86)
ʒ (86-88)

t̥j̥u (88 / t̥j̥o / 89-90)
t' (90-91)
t̥ (91-96)
u, U (96-)
w (96-101)
x (101-
z (101) (102)
ʒ (102-104)

NOSTRATİKÇEANA ALTAYCA

ɬ, a (1-5)
b (5-12)
c (12-13)
ɬ (13-)

ɬ' (14-19)
d (20-22)

e, ɛ (22-25)
g (26-31)

ɨ, i (31-33)

j̥a (33-)

jo (34-35)

ju (35-36)

ti (36-37)

k (37-43)

k̆a (43-44)

k̆o (44-45)

k̆u (45-46)

ko (46-50)

k' (50-55)

k'f̆a (55-)

k'j̆o (55-56)

k'ju (56-58)

k'tj, k'o (58-61)

L (61-63)

l̆ (63-65)

m (65-68)

m̆a (68-69)

m̆o (69-70)

m̆u (70-71)

m (72-73)

n̄, n̄ (73-77)

n̄j̆a (77-79)

n̄, n̄, ŋ (79-82)

o (82-85)

p (85-90)

p' (91-99)

ɬ (99-116)

t̥ (116-121)

t' (121-131)

u (131-135)

z (135-136)

ʒ (136-140)

k', m, p', t̆a, i, m, (141)

ANA ALTAYCA

İLK TÜRKÇE

a (1-6)
b (6-18)
ç (18-22)
d (22-28)
e (28-32)
g (32-36)
i (36-39)
j (39-53)
k (53-73)
m (73-)
n (74-
o (74-76)
ö (76-79)
s (79-90)
t (90-97)
u (97-100)
ü (100-101)

İLK TÜRKÇE

starlingdb.org /
Databases

starlingdb.org / Databases

Türkçe-Amerindçe Sözlük

Sözlük Amerika kıtasına 15 bin yıl önce giden kıızılderelilerin dilindeki kelimelerin “yeniden yapılandırma”sını kapsar.

Avrasya kıtasından gidenlerin dilleri Ana özelliklerini korumuşlardır. Yani tek heceli, eklemeli ve bükümlü dil özelliklerinin hepsini kapsamaktadırlar.

Avrasya kıtasındaki dillerin 15 bin yıl önceki halinin izlerini yakalayabiliyoruz.

Kelime başı ve kelime ortası temel 12 sessiz harf (CHJKLMNPRSTW) ile bu izi takip edebiliriz. Bu harfler asli sessiz harf başlangıç larımızdır. Nostratikçe döneminde bu asli sessiz harfler değişime uğramıştır. Amerindçe’de bu asli sessiz harflerin izini daha rahat takip edebiliyoruz.

Sesli harfle başlayan kelime bulunmamaktadır. Başı sesli olarak bilinen kelimelerimizin Amerindçe dönemine kadar gidenlerde muhakkak bir sessiz harf vardır. Sonraki dönemlerde baştaki sessiz harf düşmüştür. Özellikle /H/ ile başlayan hiç bir sessiz harfli kelime günümüze kadar gelememiştir. Yaygın olarak asli C>S, asli K>G, asli P>B, asli T>D değişimi vardır. Asli kelime başı da ekseriyetle günümüze kadar gelmiştir. Zaman zaman nöbetleşme de olabilmektedir. Yani K>G>K gibi nöbet değişimi diğerlerinde de olabilmektedir.

Türkçe-Amerindçe Sözlük asli sessiz kelime başları ile kelime başı sessiz harfin değişmiş ya da düşmüş halini geriye doğru tasavvur edebiliriz.

Tabii ki bu durum bizim en eski dönemlerden gelen kelimelerimizi kapsar. Zaten o dönemde toplam kelime sayısı 1100 adedi geçmez. Bizim dilimize gelen kelimeler ise 500 adettir. Bunun yaklaşık 200 tanesinin Amerindçedeki izini sürebiliyoruz. Kalan 300 kelime ise oluşturulan Global Etimoloji ya da Boreanca ile takip edilebilmektedir. Amerindçedeki izleri uzman araştırmaları ile rahatlıkla 900 kelimelik Amerindçe sözlüğün 450 tanesine kadar çıkarılabilir. Bunu yapmak bu işin uzmanlarının işidir.

Benim yaptığım ise uzmanların yeniden yapılandırma biçimlerinin kaynaklarını göstererek açıklamaktır. Nostratikçe-Türkçe Sözlük ile Amerindçe-Türkçe Sözlük hazır olduğunda entegre kullanılabilecektir.

Bu yeniden yapılandırma teorileri geçmişe dönük ufkumuzu açmaya dönük uzmanların yaptığı çalışmalardır.

- 1- (above₂) H155 /h > yaq > yüksek (up₁) 12/2
- 2- (above₄) K79- /q'al / > kalk 21/15
- 3- (ant₁) T131 /tai / > tıla 'ısıran böcek'
- 4- (arm, wing) (R349) P14- /pito / > aya-k 49/2
- 5- (arm₁) P29 /pok / > boğ-um 'boğum' 42/16
- 6- (arm₂, arm₁) K96 /kwana / > kol 22/17
- 7- (ashes) P17- /pak / > bak-ır 43/3
- 8- (aunt) P54 /p > win / > enik 'enik' (person₃) 45/12
- 9- (aunt) H5- /h(h)ci'nan / > ana'ana' 15/12
- 10- (axe) C36- /c > supa / > çapa 'çapa' 7/16
- 11- (back) K98 /kana / > kori 'arm₂'
- 12- (bad₃) K92 /q'ac / > kiz-malı 'sınırlanmalı' 20/7
- 13- (bark) (say₃) W113- /wak / > oku- 'söylenmeli, okunmalı' 57/1
- 14- (be₂) (sleep₂) T150 /tah / > yat- 'yatmalı' (make,) 50/18
- 15- (be₃) (live₂) H117 /hi / > öj / öy 'zaman, yaş' 11/8
- 16- (bell₄₃) M32- /mat / > bötege 'kışın gürsöğü' 38/5
- 17- (big) P141 /pala / > üleş 'paylaş' 43/14
- 18- (bird) C127- /ciskik / > sülin 13/9
- 19- (bite₁) K60- /kwa / > geu- 'geuş'
- 20- (bite₂) H52 /h)ati / > elumeli 'elumeli'
- 21- (black₂) K82- /k'ara / > kara 'siyah' 28/12
- 22- (blood₃) C120- /c > hita / > sağ- 'sağlıklı' 1/19
- 23- (blue / green) (wash₁) C35- /c > sikwa / > şaker 'şahur gözlü' 3/5
- 24- (bad₂) C125 /çaka / > sökel 'haita' 3/14
- 25- (bone₁) P73 /pak / > incik 'baldır kemigi' 46/2
- 26- (bone₁) (stone₂) P118- /pak / > pek 'sağlam' 43/6
- 27- (bone₂) (foot₂) (hand₃) (rib₂)
H140 /tu / > uca 'kuşun sakamı'
- 28- (bow) P33- /poku / > bük- 'bölünmeli' (R88) 43/7
- 29- (break) K90 /kati / > ketmen / getmen 'kazın, çapa' (cut₁) 29/19
- 30- (breast₁) K62 /kamin / > gönöl 25/12 24/1
- 31- (bring) T44 /tuk / > değ- 'değmek' 52/13
- 32- (broad) P12- /pata / > atı-2 'sulama alanı' 48/14
- 33- (broad) P3- /pala / > ta ala-n 'alan, genişliği' 43/19

34- (burn₂) P25- /pak/ > buğo 'buğo' 42/17

35- (burn₂) (preg) (moon₁) (sun₁₀)

P143 /pet/ > üt-ü 'ütülenek, tütlers yakınak'

36- (burn₄) M18 /molok/ > balk 'parlamak' 36/11

37- (butterfly₁) P1- /palpa/ > abaçaq 'şelenge' 46/14

38- (buy) (hand₂) T134 /teu/ > toy 'şölen, bayram' 50/17

39- (call₁) J74- /wuri-/ > rale- 'rakenek' 19/8

40- (carry₁) H13 /chapa/ > auy-ş 'auş' 16/5

41- (carry₂) (gne₂) (gne₃) (finger₂) (hand₉)

K94 /k > yak > ko 'kaymak' 19/12

42- (child₂) M28- /makin/ > boğa 'boğa' 35/15

43- (child₄) H68- /halı/ > il 'il, barış, ülke'

44- (close₁) K81 /q'apa/ > kap- 'kapak' 26/16

45- (come₁) (road₃) (road₁)

N70- /nama/ > in- 'inmek'

46- (come₂) (fly₁) (walk) W67 / (w)ta/ > id-

47- feover (cover₁) T136 /tck'u/ > turluk 'şadır' 52/15

48- (cut₁) K89 /q'at/ > kes- 'kesmek' 19/19

49- (cut₁) K90 /katı/ > ketmen / getmen 'kazma, çapa' (break) 29/19

50- (cut₂) C39- /cık' / > şukur 2/5

51- (die₃) T137 /t'iq/ > tükennemek 'bitmek' 52/3

52- (die₇) (sleep₃) H50- /hino/ > en- / entök 'acı şelmek' 15/20

53- (dig₂) T45 /tık/ > dik 'dih olmak' 52/10

54- (dig₁) K105 / (o) kua/ > kuj > kuy 'dağ geçidi, mağara' 30/14

55- (dirt) C37- /cap-/ > şapak 'göz şapığı' 7/5

56- (dog₁) K80- /a(kuan) / > kancık 25/1

57- (dog₆) N53- /nuk/ > eker / eğer 'av kopeği' 39/7

58- (dog₇) P31- /puku/ > börü 'kurt' 48/2

59- (ears) C46- /c > tinc / > dink- 6/5

60- (ear₁) K77 /kaman/ > kabak 'kel' 23/11

61- (earth) C37- /cap-/ > şapak 'göz şapığı' underfampi (dirt) 7/5

62- (earth₄) N6- /nan(u) / > anı2 'anı-2' 40/1

63- (ear₂) (thmk) H75 / (h) alı/ > isit- 'duymak' 13/2

64 (ear₈) (sees) (eyes) H116 / (h) isa/ > ö- 'duymek' 10/19

65- (eye₁₁) (eye₁₂) (see₂) H149 /h > win/ > yap 'gözetmek' 15/10

66- (eat: swallow: tooth) K102 /kurı/ > kuvuk 'ağız buluşu' 22/20

- 67- (peather) P21 /pat/ > biyik (head₁)
 68- (finger₂) K94 /k>yak>ko 'koymak'
 (give₂) (give₃) (carry₂) (hand₉)
 69- (fire/burn) P152 /a-pali/ > yıldız 'yıldız' 43/17
 69- (fire₁) T48 /tu (ho-ti) > döme 'döme yapmaki' 51/2
 70- (fire₇) C34- /cuqal/ > şak- 'şalmak, yalmak' (warm₂) 3/11
 71- (fire₉) (moon₁) (sun₁₀) (burn₂)
 P143 /pat/ > üt-ü 'ütölemek, taylor's yalmak'
 72- (fish₄) K65- /k>wakı/ > güve 21/1
 73- (plea₃) K84 /k^wit'/ > katkış 'sokan bacek' 30/8
 74- (plea₃) K99 /k^wit'/ > katkış 'sokan bacek'
 75- (fly₁) K103 /k'ampa/ > kumurska / kumpa 23/16
 76- (fly₁) (come₂) (walk) W67 /cwa)ta/ > id- 'göndermek'
 77- (root₂) (bone₂) (hand₃) (rib₂)
 H140 /tuı/ > uca 'kuyruk sokumu'
 78- (frog₁) K104 /k^waq'at/ > kurbağa 28/14
 79- (give₂) (give₃) (carry₂) (finger₂) (hand₉)
 K94 /k>yak>ko 'koymak'
 80- (Go₁) H22 /a-mine/ > bin- 'binmek' 14/6
 81- (Go₄) (Go₅) K101 /k'oy/ /kou- 'koymak' 20/20
 82- (Go₅) H10- /cha)ja > aylak 'aylak' 11/10
 83- (good) (sleep₄) K97- /koti/ > konuk 'misafir' 26/3
 84- (good, healthy) K100 /koti/ > kaş 'çift' 23/8
 85- (good₁) H56 /ch)sci/ > es 'ahıl' 11/3
 86- (goods) (large₃) P114 /pay/ > on 'sayı' 41/20
 87- (good₆) H57- /hayu/ > evet 'evet' 19/1
 88- (goose) L108 /laq'laq'/ > leylek 32/1
 89- (hand/give/measure)
 M109- /mo-n ~ ~~mo~~ mo-h ~ mo-r > maya 'aşağı' 37/5
 90- (hand₂) (buy) T134 /teu/ > toy 'şelen, bayram' 50/17
 91- (hand₃) (bone₂) (root₂) (rib₂)
 H140 /tuı/ > uca 'kuyruk sokumu'
 92- (hand₃) C43- /w)-his > deġ- 'değiştirmek' 1/17
 93- (hand₄) K83 /kuc~kic/ > kasık 19/16
 94- (hand₇) (leg₂) C38- /c>saka/ > şıkanak 'döşek' 12/8
 95- (hand₈) K91 /kopi/ > kış 'kış' 26/5
 96- (hand₉) (give₂) (give₃) (carry₂) (finger₂) K94 /k>yak>ko 'koymak'
 97- (hand₁₀) T135- /tap/ > toymak 55/10
 98- (hand₁₃) P9- /pel/ aya 'aşağı' 43/12

- 99- (he/she) (that) H71- /hi/ > i-naru 'bu'
 100- (he/she) T129 /hi~ta/ > te 'bu' 50/12
 101- (head₁) (feather) P21 /pat/ > büyük 'büyük'
 102- (head₂) (stone₂) T40- /tak/ > dağ 52/7
 103- (hit₁) (hit₂) T133 /tik w/ > tokos 'tokosturmak' 51/19
 104- (house₁) H112 /h)toh/ > ota-g/oda 18/12
 105- (I, we) M20- /ma/ > be-n 'ben' we (inclusive)₂ 34/12
 106- (I₄) H76 /che/ > -k 'göğülek' (we-two inclusive)
 107- (interrogative₃) M110 /mn~man~men/ > (-mi) 'sorgulayıcı zamir'
 108 (interrogative₂) (interrogative₄)
 K93 /k~ka~ku/ > kim 'kim' 19/10
 109- (leg₂) (hand₂) C38- /c>saku/ > şakanak 'dışak' 12/8
 110- (live₂) (be₃) H117 /hi/ > öj/öy 'zaman, yap' 11/8
 111- (live₁) P30- /pac/ > böke 'göbekli kısımlı' 41/13
 112- (lower₁) (lower₂) (ant₁) T31 /tai/ > tıla 'ısırık böcek'
 113- (large₃) P114 /pay/ > on 'sayı' 41/20
 114- (man₃) H16 /hipa/ > apa > aba 'baba' 16/4
 115- (man₆) K87 /koto/ > kendi 'kendisi' 20/3
 116- (hand/give/measure) M109- /mo-n~mo-h~mo-r/ > maya 'avuç içi' 37/5
 117- (moon₁) (preg.) (sun₁₀) (burn₂)
 P143 /pet/ > üt-ü 'ötölemek, tıyılar yalamak'
 118- (moon₂) (right₂) (yellow)
 T49- /tuma/ > duman 53/16
 119- (moon₃) N15- /nuta/ > aya2 'aya-2' 40/15
 120- (mosquito₁) P8- /poru-/ > arı 'böcek' 47/4
 121- (morning) (yesterday₁) K63 /kan/ > gün, güneş 25/4
 122- (mouth₂) (bite₁) (tooth₅) (tooth₆)
 K60- /kua/ > geu- 'geçir'
 123- (meat₄) (tooth₁) (bite₂)
 H52 /h)at/ > ekemek 'ekmek'
 124- (new₂) (new₁) C151 /c'um/ > yeni 'yeni' 6/13
 125- (right₂) (moon₂) (yellow) 53/16 T49- /tuma/ > duman
 126- (right₄) K58 /kaë/ > gec/gece 20/9
 127- (now₁) H55 /h)ere/ > er-ken 'erken' 17/19

~~127 128~~128 - (One₈) C123 /cene/ > sinar 'şiflerden biri' 6/17129 - (One₁₀) M24 /mo/ > bu 39/14130 - (owl₁) (quasi) T128 /tuka/ > tavuk131 - (person₃) (aunt) P54 - /p>win/ > enik 'enik' 45/12132 - (pitch (resin)) C122 /c> sakak ~ sakal > silek 'töşeme' 4/19
(2-7/1) (resine)133 - (plant) (wood₂) K85 /la-lee/ > kavak134 - (river₁) P26 /pala/ > bula-k 44/9135 - (rib₂) H140 /tu/ > uca 'konuşu solumu'136 - (road₁) (road₃) N70 /nama/ > in - 'inmek'137 - (rope₁) C148 /c'ak/ > yastık 'yastık' 2/14138 - (round₂) M27 - /molok/ > bur - 'döndürmek' 37/14139 - (salina₁) T138 /tupal/ > tükür- 'tükürmek' 55/3140 - (salina₂) T47 - /tokw/ > dök - 'dökmek' 51/15141 - (salt₂) C41 - /sıl/ > dal-ga 'dalga'142 - (say₁) T42 - /fi(ha)/ > de 51/6143 - (say₂) K78 /q^wal/ > kele 'konuşmak, d'it' 21/16144 - (say₃) (bark) W113 - /wok/ > oku 'okumak, söylemek' 57/1145 - (see₂) (eye₁₁) (eye₁₂)

H149 /h>win/ > yaz 'gözyaşı' 15/10

146 - (see₇) H69 /ch/ ila/ > iler 'belli belmiz' 12/18147 - (see₅) (ear₈) (eye₈) H-116 /ch/ isa > ö - 'dönmek' 10/19148 - (seed₂) C119 /ci/cu/ > sağı - 'saglamak' 2/2149 - (skin₁) T139 /tokel/ > tük 52/6150 - (skin₄) K61 - /k^wat/ > gömelek 'mantar' 24/13151 - (sleep₁) C146 - /cmol/ > yanlı 'yanlı' 5/1152 - (sleep₂) (make₁) (be₂)

T150 /tah/ > yat - 'yatmak' 50/18

153 - (sleep₃) H50 - /hinu/ > en - 'entük' 'acı çekmek' (die 7) 15/20154 - (snake₆) P23 - /pan/ > bit 'bit' 45/9155 - (stand₂) N154 - /nuka/ > yuka - 'yük' 39/5156 - (star₁) C147 - /c>(a) sin/ > yan - 'yanmak' 6/6157 - (stone₇) (bone₁) P118 - /pala/ > pelu 'sag/arn' 43/6158 - (stone₃) (head₂) T40 - /tak/ > dağ 52/5159 - (suck) C153 /c'ug^w/ > yoğurt 3/13160 - (son₅) C145 - /c'ol/ > yal - 'yalamak' 4/10

İNGİLİZCE DİZİN

- 161- (sun₇) H66 /hasi/ > ss-ə 'ısı, ısıtıl' 10/12
 162- (sun₁₀) P143 /pet/ > üt-ü 'istolemek, tırtırs yalınmak'
 (pre₉) (moon₁) (burn₂)

-6-

163 (eat; swallow; tooth)

K102 /kəri/ > kərək 'ağır boyluğu' 22/20

164- (tor₁₁) K106 /k^watı/ > kərək 30/4

165- (tor₁₂) T132 /tuh/ > toklu 'boyunuzu hayvan' 52/7

166- (talk) M19- /mali/ > beke-k 'hediyə' 36/13

167- (that₃) (he/she₁) H71- /hi/ > s-naru 'bu'

168- (that₄) H115 /hal/ > ona/an-da 'onda' 10/6

169- (that₅) H72 /ha/ > ında, on-da 'o, bu' 10/6

170- (that₅) C121 /sa/ > -si 'sorguloyucu ek, sahıpolmolu'

171- (think) (ear₇) H75 /h)alı/ > ısıt- 'duymak' 13/2

172- (this₁) (this₅) K95 /k^w~ko/ > ko 'bu'

173- (this₃) (two₃) H111- /ho/ > o 'bu'

174- (thorn) K86- /k^wra~kəs/ > kayra /kayırak 'bırmek' 20/3

175- (tooth₁) H52 /h)atı/ > elmek 'elmek' 18/4

176- (tooth₅) (tooth₆) K60- /kua/ > geu- 'geüx'

177- (tooth) ; (eat; swallow; tooth)

K102 /kəri/ > kərək 'ağır boyluğu' 22/20

178- (two₁₁) (two₁₂) T130 /take/ > teber 'iki' 56/12

179- (uncle) H2- /h- > kaka/ > aka 'ağabey' 11/19 (uncle)
 (maternal)

180- (understamp) (earth)

C37- /cop- / > şapak 'göz şapığı' (dirt) 7/5

181- (urine₁) S124- /səl/ > sirdik 50/8

182- (vulva₁) H7- /ha- / > a-nuk /a-şuk 'ağır asıl' 14/20

183- (vagina₁) P142- /pet(u)/ > üt 'delik'

184- (worm₂) (pre₇) C34- /cuqa/ > şak- 'şakmak, yalınmak' 3/11

185- (wash₁) (blue/green) C35 /c- > silewa / > şakur 'şakur-ölü' 3/5

186- (water) H4- /h)akwa/ > ak- 'akmak' 11/16

187- (water₁) H51 /h)amən / > emi-k /emzle/ 'meme' 14/11

188- (water₅) K107 /k^watı/ > kərək 30/11

189- (water₂) (water₆) P144 /pə/ > yağmur 44/2

190- (water₄) (water₁₁) C126 /c>ss / > su 9/17

191- (water₁₂) K88 /kam~kem~ > kemir 'kemirir' 23/17

192- (we-two inclusive) (I₄) H76 /h)ke/ > -ke 'şuğul elis'

193- we (inclusive)₂ (I, we)

M20- /ma/ > be-n 'ben' 34/12

194- (wing, arm) (R349) P14- /pəto/ > aya-k 'ayak' 49/2

195 - (wood₂) (plant) K85 - /a-ke / > kavak

196 - (woman₂) K59 - /kona / > gelin 24/3

197 - (woman₂) K64 /kona / gūnū 'ez' 25/3

198 - (yellow) (moon₂) (night₂)

T49 - /tunak / > duman

199 - (yesterday) (morning) K63 /kan / > gūn, gūnez.

1/2 -sî 'sorgulayıcı soneli' 'sahip olmak'	6/13 yeni 'yeni'	11/19 ağabey 'ağabey'	18/12 otağ/oda 'ev, çadır'	21/15 kalk- 'kalkmak'
1/17 deġ- 'değiştirme'	6/17 sînar 'sîrtlerden biri'	12/2 yöksek 'yüksek'	18/13 ata 'ata, baba'	21/16 kele 'konuşmak, dil'
1/19 saġ- 'sağlıklı'	7/5 şapak 'göz şapağı'	12/8 şikanak 'dışmak'	19/1 evet 'evet'	22/3 gelin 'gelin olmak'
2/2 saġ- 'sağlamak'	7/16 şapa 'şapa, kuzma'	12/18 şer- 'belli belirsiz'	19/8 şile- 'şilemek'	22/17 kol 'kol'
2/5 şukur 'şukur'	9/17 şu 'şu'	13/2 şifit- 'duymak'	19/10 kîm 'kim'	22/20 kovuk 'ağız başlığı'
2/14 yastık 'yastık'	10/6 onda 'onda olan'	13/5 şî 'şî, barış, ölkə'	19/11 ko 'bu'	23/8 koş 'koş'
3/5 şakır 'şakır gözleri'	10/6 onda 'onda olan'	13/9 sütün 'biri kuş'	19/12 ko 'kaymak'	23/11 kebak 'kel'
3/11 şak- 'şakmak, yalamak'	10/7 î-naru 'bu'	14/6 bîn- 'bînmek'	19/16 kasık 'kasık'	23/16 kumruşka/kumpa 'karınca'
3/13 yoġurt 'yoğurt'	10/8 o 'bu'	14/11 emik/emzik 'meme'	19/19 kes- 'kesmek'	23/17 kemir- 'kemirmek'
3/14 sâkel 'hasta'	10/12 işig 'ışık, ışıklı'	14/20 anuk/açuk 'ağız açık'	20/3 kendi 'kendisi'	24/13 gömelek 'mantar'
4/5 dalga 'dalga'	10/19 ö- 'düşünmek'	15/10 yaş 'göz yaş'	20/3 kayra/kayırak 'bilmek'	24/17 kon 'konu'
4/10 yalın 'yalnak'	10/20 uca 'kuyruk sokumu'	15/12 ana 'ana'	20/7 kırmak 'sınırlanmak'	25/1 kancık 'dış köpek'
4/19 sîlik 'tökürük'	11/3 es 'akıl'	15/20 en-entek 'acı çekmek'	20/9 geġ/gece 'gezmek, gece'	25/3 gönü 'güneş'
5/1 yankı 'yankılanmak'	11/8 öy 'zaman, yaş'	16/4 aba 'baba'	20/20 kou- 'kavmak'	25/4 gün, güneş 'gündüz, güneş'
6/5 dîle- 'duymak'	11/10 aylak 'aylak olan'	16/5 auuş 'auuş'	21/2 kavak 'ağaç'	25/12 24/11 gönü/gönü'
6/6 yan- 'yanmak'	11/16 ak- 'akmak'	17/19 erken 'erken vakit'	21/22 güve 'güve'	26/3 konuk 'misafir'
	11/18 -k 'şöval ekle'	18/4 elmek 'elmek'	22/3 getin 'getin olmak'	26/5 kırık 'kırık, ortan kusur'
			22/6 kap- 'kapak'	26/16 kap- 'kapak'

28/12 kara 'siyah'	36/13 belek 'hedye'	43/17 yıldız 'yıldız'	51/2 döme 'döme yapma' 'dağlama'	57/1 oku - 'okumak, söylemek'
28/14 korbaga 'korbaga'	37/5 maya 'aavş is'	43/19 alan 'alan, genişlik'	51/6 de 'demek, söylemek'	58/2 id - 'göndermek'
29/19 ketmen/ getmen 'karma, gopa'	37/14 bur - 'bendirmek'	44/9 bulak 'pınar, nehir'	51/8 fıla 'sıran böcek'	
30/4 kuyruk 'kuyruk'	38/5 botege 'kusun gıcığı'	45/9 bıt 'bıt'	51/15 dök - 'dökme'	
30/8 katkış 'böcek'	39/5 yukarı 'yukarı'	45/12 emik 'emik'	51/19 tokuş 'tokuşmak'	
30/8 katkış 'böcek'	39/7 cker / eger 'au kışığı'	46/2 inek 'balder kemği'	52/3 tokenmek 'bıtmak'	
30/11 kuy 'kuy'	40/1 anız 'anız'	46/14 abaşak 'şekilge'	52/5 dağ 'dağ'	
30/12 gev - 'geyş getirmek'	40/4 in - 'inmek'	47/4 arı 'arı, böcek'	52/6 tıy 'kıl, tıy'	
30/14 kuy 'dağ geçidi, magara,	40/15 aya2 'aya2'	48/2 börü 'kurt'	52/7 toklu 'boyun2.22 hayvan'	
32/1 leylek 'leylek'	41/13 bükje 'göbek kısmı'	48/6 üt 'delik'	52/10 dik 'dükme'	
34/12 ben 'ben'	41/20 on 'sayı'	48/12 ütö 'ütölemek, toyları yalamak'	52/12 tavuk 'tavuk'	
34/13 (-mi) 'sorgulayıcı zarfı,	42/2 yağmur 'yağmur'	48/14 atı2 'sulama alanı'	52/13 deş - 'deşmek'	
34/14 bu 'bu'	42/16 boğum 'boğum'	48/16 bıyık 'bıyık'	52/15 turluk 'şadır'	
35/15 boğa 'boğa'	42/17 buğu 'buğu'	49/2 ayak 'uzun ayak'	53/16 duman 'duman'	
36/11 balk 'portlamak'	43/3 balur 'balur'	50/8 sşşık 'sşşık'	55/3 tükür - 'tükürmek'	
	43/6 pek 'sağdam'	50/12 te 'te'	55/10 toynak 'toynak'	
	43/7 bük - 'bükme'	50/17 toy 'selen, boynun'	56/12 teber 'iki'	
	43/12 aya 'aavş is'	50/18 yat - 'yatmak'		
	43/14 üleş 'poylaş'			

- 1- abacaq 'şelurçe' 46/14 /palpal/ (butterfly₁)
- 2- ağabey 'bibi' 11/13 /haka(kaka)/ (uncle)
- 3- alan 'ağık alan' 42/19 /pala(pat^L)/ (broad)
- 4- ak- 'almak' 11/16 /(h)aq^wa/ (water)
- 5- ana 'ana' 15/12 /(h)(i)nan/ (aunt)
- 6- anız 'aniz' 40/1 /nan(u)/ (Earth₄)
- 7- anuk/aşuk 'ağzi ağık' 14/20 /(ha)naq^w/ (vulva₁)
- 8- arı 'arı' 47/4/(poru)/ (mosquito₁)
- 9- aya 'auş sgi' 43/12 /pel/ (hand₃)
- 10- aylak 'aylak' 11/10 /(ha)ja/ (Gos)
- 11- ata 'ata, babai' 18/13 /(ha)taq/ (uncle(maternal),₁)
- 12- atız 'sulama alanı' 48/14 /pata/ (broad)
- 13- auuş 'auuş' /(h)apa/ (carry₁) 16/5
- 14- ayak 'ayak' 49/2 /pita/ 'arm, wing' (R349)
- 15- ayaz 'ayaz' 40/15 /nunta/ (moon₃)
- 16- babai 'babai' 16/4 /(h)ipa/ (man₃)
- 17- balur 'balur' 43/3 /pak/ (ashes)
- 18- balk 'porlamak' 36/11 /molok/ (burn₄)
- 19- belek 'hediyе' 36/13 /malil/ (talk)
- 20- ben 'benlik' 34/12 /ma/ (I, we), /ma/ (we inclusive)
- 21- biyik 'biyik' 48/16 /pat/ (feather), /puta/ (head₁)
- 22- binmek 'binmek' 14/6 /(h)a-mina/ (go₁)
- 23- bış 'bış' 45/9 /pan/ (snake₆)
- 24- bu 'bu' 34/14 /mo/ (One₁₀)
- 25- bûgu 'bûgu' 42/17 /pak/ (burn₂)
- 26- bulak 'pınar' 44/9 /pala/ (river₁)
- 27- bur- 'döndürmek' 37/14 /molok/ (round₂)
- 28- boğa 'boğa' 35/15 /malen/ (child₂)
- 29- boğum 'boğum' 42/16 /pak/ (arm₁)
- 30- böğsek/böğse 41/13 'göğek kısmı' /pacı/ (liver₁)
- 31- börü 'kurt' 48/2 /pukv/ (dog₇)
- 32- botege 'kuzun gursagi' 38/5 /mat/ (belly₃)
- 33- bük- 'bükmek' 43/7 /pukv/ (bow₁) (R88)
- 34- şak- 'şalmak, yalmak' 3/11 /cık/ (fire₇), /coqal/ (warm₂)
- 35- şakır 'şakır gōz' 3/5 & /(c)>sik^{wa}/ (blue/green), /ciq^{wa}/ (wash₁)

- 36- şapa 'şapa' 7/16 /c>şupa/ (axe)
 37- şapak 'gözdeşi şapak' 7/5 /cap-/ (dirt₁) (under stamp (earth))
 38- şıkanak 'dışış' 12/8 /c>şaka/ (hand₂), /caka/ (leg₂)
 39- şukur 'şukur' /c>şukw/ (cut₂) 2/5
 40- taş 'taş' 52/5 /tak/ (stone₃) /taaq/ (head₂)
 41- dalga 'dalga' 4/5 /sɪl/ (salt₂)
 42- de 'deme' 51/6 /ti(ha)/ (say₁)
 43- değ- 'değiştirmek' 1/17 /t(c)>(w-)tiş/ (hand₃)
 44- değ- 'değmek' 52/13 /tuk/ (bring₂)
 45- diş 'dişmek' 52/10 /tik/ (dig₂)
 46- dinle- 'dinlemek' 6/5 /c>tine/ (ear₅)
 47- dök- 'dökmek' 51/15 /tokw/ (salin₂)
 48- döme 'döme yapma' 51/2 (+u/?)oti (pre₁) /to me/ (night₂)
 49- duman 'duman' /tumu/ (night₂) /tamp/ (moon₂) 53/16 /tampu/ (yellow₁)
 50- entük- /en- 'acı şeker' 15/20 /h>wanu/ (die₂) /hinu/ (sleep₃)
 51- emik, emzik 'eme' 14/11 /ha)man/ (water₁)
 52- elmek 'elmek' 18/4 /h>ati/ (meat₄) /h>st'io/ (tooth₁) /ha)tak/ (bite₂)
 53- eker /eğer 'av köpeği' 39/7 /ruk/ (dog₆)
 54- enik 'enik' 45/12 /p>win/ (person₃) /pan/ (aunt)
 55- erken 'erken' 17/19 /h>ere/ (now₁)
 56- es 'akıl' 11/3 /h>ici/ (good₁)
 57- evet 'evet' 19/1 /hayu/ (good₆)
 58- geç /gece 20/9 /kaçi/ (night₄)
 59- gelin 'gelin' 22/3 /kuna/ (woman₂)
 60- gev- 'geviş' 30/12 /kua/ (mouth₂), /kua/ (bite₁)
 /k>hik/ (tooth₅), /k>h>yok/ (tooth₆)
 61- gömlek 'mantar' 24/13 /kwa)ti/ (skin₄)
 62- gönlü 'gönlü' 25/12, 24/1 /kamin/ (breast₁)
 63- gün /güneş 'gündüz, güneş' 25/4 /qaya/ (morning), /kan/ (yesterday₁)
 64- gönlü 'ez' 25/3 /kuna/ (woman₂)
 65- güve 'güve' 21/1 /k>waki/ (pish₄)
 66- isig 'ısı, ısıklık' 10/12 /has/ (sun₂)
 67- id- 'göndermek' 58/6 /wa)ta/ (come₂), /wa)ta/ (ply₁)
 /hi)-wet/ (walk)
 68- il 'barış, ülke' 13/5 /hali/ (child₄)
 69- iler 'belli belirsiz' 12/18 /h>ila/ (ice₂)
 70- in- 'inmek' /nama/ (road₁), /niyana/ (road₃), /nani/ (come₁)
 /n>wan/ (go₆)

- 71- snaru 'bu' 10/7 /hi~ih/ (hel/she₁), /h>ya/ (that₃) 10/7
 72- in-da /an-da 'o, bu' 10/6 /ha/ (that₄)
 73- incik 'baldır kemriği' 46/2 /pak/ (bone₁)
 74- inle- 'inlemek' 19/8 /wuni-/ (call₁)
 75- işit- 'duymak' 13/2 /{h}ali/ (think), /{h}ali/ (ear₇)
 76- -k 'çoğul eki' 11/18 /ka~ki/ (I₄),
 /ki~ka/ (we-two inclusive)
 77- kabak 'kel' 23/11 /kamən/ (ear₁)
 78- kele 'dil' 'konuşmak' 21/16 /qʷaɬ/ (say₂)
 79- kalk- 'kalkmak' 21/15 /q'aɬ (kai)/ (above₄)
 80- kancık 'dizi kopeki' 25/1 /a(kuan)/ (dog₁)
 81- kap 'kapak' 26/16 /q'apa/ (close₁)
 82- kara 'siyah' 28/12 /k'ara/ (black₂)
 83- kasık 'kasık' 19/16 /kuc~kic/ (hand₄)
 84- katkuş 'sokan böceği' 30/8 /kʷit/ (plea₃)
 85- kavak 'ağaç' 21/2 /a-ke/ (wood₂), /qaywal/ (plant)
 /kul/ (tree_g)
 86- kayra /kayırak 'bitemeli' 20/3 /k'isca~kasi/ (thorn)
 87- kendi 'kendisi' 24/15 /koto/ (man₆)
 88- kemir 'kemirmek' 23/17 /kam~kem/ (water₁₂)
 89- kes- 'kesmek' 19/19 /qʷat/ (cut₁)
 90- ketmen /getmen 'karma, şapa' 29/19 /kats/ (bread), /qʷat/ (cut₁)
 91- kış 'kış' 26/5 /kaps/ (hand₈)
 92- kızmak 'kızmak, sınırlanmak' 20/7 /q'ac/ (bad₃)
 93- kım 'kım' 19/10 /ki~kan~ku/ (interrogative₂)
 /k>xə/ (interrogative₄)
 94- ko 'koymak' 19/12 /k>yak/ (give₂), /k>ɬokʷ/ (give₃)
 /ko(n)/ (carry₂), /k'o/ (finger₂), /{ha} qə/ (hand₉)
 95- ko 'bu' 19/11 /ki~ko/ (this₁), /ga(s)/ (this₅)
 96- kol 'kol' 22/17 /{po} q/ (arm₁), /kʷana/ (arm₂)
 97- konuk 'konuk, misafir' /konu/ (good-), /kanak/ (sleep₄) 26/3
 98- kon'omuz' 24/17 /kana/ (back-)
 99- katkuş 'sokan böceği' 30/8 /k'wit/ (plea₃)
 100- koş 'çift' 23/8 /kuli/ (good, healthy)

- 101- kuv- 'kormak' 20/20 /q'o4/ (g04) / (hq-)ka/ (g05)
 102- kuvuk 'ağız boşluğu' 22/20 /kurū/ (eat; swallow; tooth)
 103- kumurska / kumpa 'karınca' 23/16 /k'ampa/ (ply1)
 104- kurbağa 'kurbağa' 28/14 /k'wag'at/ (frog1)
 105- kuj 'dağ geçidi, mağara' 30/14 / (o)kua/ (dig1)
 106- koyruk 'koyruk' 30/4 /kwatı/ (tail1)
 107- kuyu 'kuyu' 30/11 /kwatı/ (waters)
 108- kylek 'kylek' 32/1 /laq'laq'/ (goose)
 109- maya 'avuç sıfı' 37/5
 /ma-n ~ ma-k ~ ma-r / (hand /grve /measure)
 110- (-mî) 'sorgulayıcı zamîr' 37/13
 /mî-n ~ ma-n ~ me-n / (interrogative)
 111- o 'bu' 10/8 /hu/ (one9), /h>wı/ (this3), ~~tu~~
 /h>wî ~ wa/ (two3)
 112- oda (otağ) 'ev, şadır' 18/12 / (ho-)toh/ (house1)
 113- oku- 'okumak, söylemek' 57/1 / (-kəh) / (say3), /wuk/ (bark)
 114- on 'sayı' 41/20 /pay/ (goods), po (large3)
 115- ona/anda 'onda' /ʔa ~ ha/ (that4) 10/6
 116- ö- 'düşünmek' 10/19 / (h)isa/ (ear8), /hica/ (jees)
 / (h)asa ~ aša/ (eye8)
 117- ö3 /ö4 'zaman, yaş' 11/8 /hi/ (be3), /h>ya (live2)
 118- pek 'sağlam' 43/6 /pək/ (bone1), /pək/ (stone7)
 119- sağ- 'sağmak' / (i)cu/ (seed2) 2/2
 120- sağ 'sağlıklı' 1/19 /c>hital 'kan, nefes' (blood3)
 121- -sî 'sorgulayıcı san ek' 1/2 /sa/ (that5)
 'sohup olmak'
 122- sîlîk 'tökürük' 4/19 /c>salak ~ sakal/ (pitch (res.n)
 (zpt (res.ne))
 123- sînar 'çiptlerden bir' 6/17 /ēcān/ (one9)
 124- sîdîk 'sîdîk' 50/8 /sekı/ (urne1)
 125- sökel 'hasta' 3/14 /čaka/ (bad2)

- 126- su 'su' 9/17 /c>si/ (water₄), c'i (water₁₁)
 127- sölün'kuş' 13/9 ~~te>s~~ /c'isk c'ik~ c'uk (cuk) / (bird₁)
 128- tavuk 'tavuk' 52/12 /tuka/ (owl₁), /taka/ (quail)
 129- te 'bu' 50/12 /ti~ta/ (he/she₂)
 130- teber 'siki' 56/12 /take/ (two₁₁) /tap/ (two₁₂)
 131- tıla 'ısıran bacek' 51/8 /tai/ (cont₁), /ti/ (louse₁), /tina/ (louse₂)
 132- toklu 'boyunzsuz kaynar' ~~tai~~ /tok/ (tai₁₂) 52/7
 133- tokuş 'tokuşmak' /tikw/ (hit₁), /tok/ (hit₂) 51/19
 134- toy 'şölen, bayram' 50/17 /teu/ (buy) /a-tu/ (hand₂)
 135- toynak 'toynak' 55/10 /tap/ (hand₁₀)
 136- turluk 'şadır' 52/15 /tek'u/ (cover₁)
 137- tükenmek 'bitmek' 52/3 /t'iq'/ (die₃)
 138- tükör- 'tükörmek' 55/3 /tupal/ (salina₁)
 139- tüy 'tüy' 52/6 /toke/ (skin₁)
 140- uca 'kayruk sokumu' 10/20 /tu/ (bone₂), /tu/ (root₂)
 (w-)hiş ~ (w) hasi (hand₃), /ca/ (rib₂)
 141- üleş 'paylaş' 43/14 /palu/ (big)
 142- üt 'delik' 48/6 /pet(u)/ (vagina), /put/ (vagina)
 143- üt-ü 'ütölemek' 'töylek yalamak'
~~/pet/ (pireg), /p'ot/ (sun₁₀), /peq'~pog/ (burn₂)~~
 /pet/ (pireg), /p'ot/ (moon₁), /p'it ~ p'ut/ (sun₁₀)
 /peq'~pog/ (burn₂)
 144- yağmur 'yağmur' 42/2 /po/ (water₂), p'ak (water₆)
 145- yat-ın 'yalmak' 4/10 /c'ul/ (sun₅)
 146- yankı 'yankı' 5/1 /c'and/ (sleep₁)
 147- yannak 'yannak' 6/6 /c>(a)sin/ (star₁)
 148- yastık 'yastık' 2/14 /c'ak/ (rope₁)
 149- yas 'göz yaşı' 15/10 /h>win/ (see₂), /h>win/ (eye₁₁)
 /h'n/ (eye₁₁), /h>yan/ (eye₁₂)
 150- yat- 'yatmak' 50/18 /tah/ (make₁) ~~/a>t'a/ (sleep₂)~~
 /a>t'a/ (be₂), /hi-taw-/ (sleep₂)
 151- yeni 'yeni' 6/13 /c'om/ (new₂), /ate/ (new₁)
 152- yıldız 'yıldız' 43/17 /a-pul/ (pire/burn)
 153- yogurt 'yogurt' 3/13 /c'ugw/ (suck)
 154- yukarı 'yukarı' 39/5 /nuka/ (stand₂)
 155- yükle 'yükle' 12/2 /h>yaq/ (up₁), /h>apak/ (above₂)

1 - abacaq 'şelirge' 46/14 (butterfly,) = 105 palpal 'kelebek'

PVRPV /palpal 'kelebek' > pVr pVLV 'kelebek' > p'ép'a 'böcek'
 > aipa 'şelirge' > abacaq 'şelirge' (sor, oyat, çuɔ)
 Amerind palpal, penpen 'butterfly'

2 - ağabey 'abı' 11/19 (Uncle) = 834 kaka

HVKV /kaka/ kakt / -hak / hā?t / ?aci / -kwa / kəkə 'yaşlı akraba'
 > ?akV 'ağabey veya kız kardeş' > āk'a 'ağabey' > (i)āka > aya > aḡa-bey

3 - alan 'aşık alan' 43/19 (Brood) = 100 pat^(L) (pata under paḡa 'broad' 48/14)

PVLV 'düz, seviye' / paḡa (pata) > pVLHV > p'āla 'tarla, düz zemin'
 > ala-n / ala-ŋ 'aşık alan, ova' (PVTV 48/14 > patV > p'at'a > Atir' >
 > atiz 'i ki set aravindalı koru serdi' MK- atiz/etiz Amerindse pat^(L)(paḡ).

4 - ak- 'akmak' 11/16 aq^(w)a 'water' (R821)

HVKV 'water' / aq^(w)a > ?Eku > iāk'i 'sıvı, akış' > iak- > ak- 'akmak'

5 - ana 'ana' 15/12 (i)nan 'aunt' (R28)

HVNV 'kadın akraba' / (i)nan 'teyze' > enV 'ağbey/abla' > ēña 'anne, abla'
 > ana / enē 'anne' > ana ~ ene (MK) > ana / anne (çuɔ. Tr)

6 - aniz 'aniz' 40/1 nan(u) 'earth; field' (R207) (Earth 4) = 224 nan(u)

NVNV 'orman, vahşi doğa' # nan(u) / anu / nām / nuane 'go down' / nana
 > n₁VnV 'doğal yer' > n₁anV / 'tarla, otlak, avlanma yeri' > (i)anir 'aniz tarlası'
 > aniz (MK) 'aniz' > aniz

7 - anuk/aşuk 'ağız aşık' 14/20 naq^w 'vulva; hole' (R814) (Vulva 1) = 844 naq^w

HVNKV 'delik' / naq^w / na?x^w / nae:q?oq / -(u)nc:ɔ / ne?ēs / na kič >
 HangV (wonkV) 'aşık alan' > āḡa 'delik, çatlak, aşıklık' > aḡ- 'ağız aşık'
 > aḡi ašuk (MK) / Trkm. aḡal- / anḡar- / Yakutça: aḡar

8- arı 'arı' 47/4 poluk(? poru) 'masquito, wasp, bee' (R482)

(Mosquito₁) = 496 puro

PVRV 'arı, böcek' / ~~Arı~~ 'wasp' / ipare 'wasp' / pulu 'wasp' / pə|ə / mbule /
pötä / badi / bedi 'bee' / poræ / putar / porunka / pium. >

pVrV 'arı' > p'éra > āri > arī (MK) > arı / Uyğurca: hErE / halasqa / hārī

9- aya 'aууғ ісі' 43/12 pel (hand) (R358) (hand₁₃) = 369 pel

PVLNV 'aууғ ісі, aууғ dəlu' / pel / pal / pila / pī-ri / pili >

pV(ηV 'aууғ ісі (el) > p'ā|ηa > āja > aja (MK, KB) > aya 'aууғ ісі'

10- aylak 'aylak' 11/10 Ja(?) 'go' (R312), (Gos) = 328 paka

HVJV 'gət, gel' / -pa / pük / paka 'come in' / yana / pax >

HVjV 'gətmə, tölüp etmə' > āja 'gətmə, yərmə' > Aj- 'tut atma'
> ajla-(n-) / ajlak > aylak 'boş gezen'

11- ata 'ata, baba' 18/13

HVTV 'yaşlı erkek akraba, baba' (maternal uncle) & taq (R804) >

Amr. nı: -?ta:wa / pı: -ta? / ta? / (Uncle (Maternal))₁ = 835 taq

PVtV 'yaşlı akraba' > ētē 'yaşlı akraba' > Ata / Ete > ata (MK) > ata 'ata, baba'

12- atız 'sulama alanı' 48/14 pata (under paḥq 'broad' R96)
(Broad) = 100 pat^l

PVTV 'geniş, asık' / bel 'flat, wide' / pel / pra / baḥ / phal / papal / bado
> patV 'geniş' > p'āt'ā 'tarla' > Atır 'sulanan alan' > atız (MK)

/ Trkm. atız / Uyğur. Etiz / Kırgız adır

13- auуғ 'aууғ' apa 'carry' (R111) (Carry₁) = 115 apa 16/5

HVPV 'almak, taşımak' & apa / apoi / upa / be / pe / apö / ba

> pVpV > apV > abuč > auуғ / auut (MK) 'aууғ'

auut-ča, auуғ-ça (KB)

14- ayak 'ayak' 49/2 pito 'arm, wing' (R349)

PVTV 'ayak' / pito / > pVHdV 'ayak, taban' > p'agdi 'ayak, ayak tabanı'
> adak 'ayak' > ayak 'ayak'

15- aya2 'aya2' ^{49/15} nunta 'moon' (R477), (moon₃) = 491 nunta

NVNV 'gece, sofak' > ḡāḡa 'ağık gölüğü25' > aḡaḡ 'don, ağık gölüğü25'
> aḡa2 > aya2 'aya2'

(moon₃) / nuntı 'sun, moon' / nāto 'sun, moon' / nantu / nuḡpa / ḡuḡa / nuno

16- baba ^{16/4} 'baba' ipa 'man3' (R456), (Man₃) = 468 ipa

HVPV 'baba' / ipa / hipa / aba / ba / abu / po / lamba / mbæ /
> apV 'baba' > āp'a (ēp'v) > apa 'baba' > bāba / bāpa (Turk)

17- bakır 'bakır' 43/3 pok 'ashes' (R25) (Ashes) = 32 pok(-us) ~ pol

PVKV 'toz, kır' / pok 'kır' / pok(-us) ~ pol / penkwı / pu:k / pokah
> böka 'kır' > bḡök'ā(rv) (~ p-) 'kır' > bakır 'bakır' >
> baqır (MK, KB) > bakır 'bakır'

18- balık 'parlamak' 36/11 motok 'burn' (R102), (burn₄) mōtok

MVLV 'parlamak, yandı' / motok / mā?ik / matč / mēta / wəḡq^w / wλq^w
> mVLV > mḡal(k)i > bAlk- > balqı Tatarca / balqılda- Turkmence

19- belek 'hediye' 36/13 mali 'talk' (R730), (Talk) = 756 mal

MVLV 'söylemek, dua etmek' > ~~mVLV~~ / mat 'tell' / malg' / tell' / malmal 'chat'

> mVLV > mḡōle 'söylemek, hediye' > belek 'hediye' > beleli (MK) 'hediye'

20- ben 'benlik' 34/12 ma 'I, we' (R391) ma 'we' (inclusive) (R839)

MV 'ben, bî' / ma: - 'we' / -a:ms / ma: - rı

> mV 'ben, bî' > bî 'ben' > be- 'ben' (bî-r > bî-z) 'bîz' > ben, 2- bîz

21- biyik 'biyik' 48/16 pat 'feather' (under paḡ R247) puta 'head' (R366)
(head¹) = 377 puta

PVTV 'sağ, tay' > pUdV 'sağ' > biyudu > bîdik > biyık 'biyık'

Amr. puta / putı ~ pute / nu-puta / putta / butuhe / e-putü / u-pupu

22- binmek 'binmek' 14/6 /a-mina yada a-mi/'go' R 310

(90₁) = 324 min ~ man

HV MNV (?) 'gřtmek' > meqV > mēqa > baq > maq (KB) 'koymak, binmek,

Amr. min ~ man / myew / ma / mē, i: ma / amra: (t) / ma?a / ?amī / mo:
/ mē / mā / mī / mīya / yume / mang / mi ~ mina / maī / mīau / a?ma

23- bit 'bit' 45/9 pan 'snake' (R 663) (smake₆) = 682 pan

PVNTV 'böcek' > pVN(T)V? 'bit' > pāt'e 'bit' > bit > bit (MK)

Amr. /pan / pīnī / i?pan / ipa / upa / pan

24- bu 'bu' 34/14 mo 'he/she; that' (R 365) ; ma-n 'one'

(one₁₀) = 549 man

MV 'göstermek, zamir' > mV > Türk. bu(-n)

Amr. /man / m'n / ?-s ~ me: ?s / mī / mahon / monī / main / ma /
/ mē / mī: k / manē / mī: n / mun / mundapa / mīhīn / mīnāpta / minūpta

25- buğ 'buğ' 42/17 pak 'burn' (R 100) also pañk 'cloud, smoke' (R 133)

pak 'sun, light' (R 720) - (burn₂) = 102 peq' ~ poq'

PVKV 'yalımak, kavurmak' > buKV > būgā > būg > bu (MK) > buğ > buğv

Amr. /peq ~ poq / ba:q ~ ba:q 'er' / p?i / ?ihphā- / phā / bač / apa2 /
/ ap? / pakain / p?ok / apok / apog / apol / pek / puk / okpog (-maka) / p?kō
p?ku /

26- bulak 'pınar' 'kuyu' 44/9 pala 'river, water' (R 571) (Rāver₁) = 592
pala

PVLV 'almak, pıstırmak' > bVLV > biöl'ö > bulak > bulaq 'bahar, kuyu' (KB)

Amr. /pala / -a: pa: w(e:) 'water' / m'itā 'rain' / ematl / patt 'sea'
polpol 'lake' / polloku 'lake' / ?apal 'river' / palu 'sea' / palau 'sea, lake'
paranā 'river' /

27- bur 'döndürmek' 37/14 molak (?-r-) 'round' (R 585)

(Round₂) = 606 molak

MVRV 'yuvarlamak, döndürmek' > morV > mōra > bur(a) -> bur- 'burnmak'

Amr. /molok / napal 'egg' / napl 'egg' / p'ala 'testek' / mo?le 'egg' / mol 'egg'
balbal 'round' / pawopel / pslaw / mu:ru 'egg' / muru 'testek'
monkoll / mungap ki / muarē / moloq'u

28- boğa 'boğa' 35/15 makin 'child' (R119)

(Child₂) = 127 mako

MVKV 'çocuk' > mVkv 'erkek, erkek-g-ü' > mük'o 'erkek'
> bōka 'boğa' > boğa 'boğa'

Amr. /moleheta 'girl' / males 'young woman' / muh 'young' / mahntk 'son'

mšk-tsan 'child' (-tsan = diminutive) / mēhu 'boy' / mīcāmo 'boy' / xmišk 'boy'
mogē 'young' / metis 'boy' / mači (-gua) 'boy' / muix-bīne 'child' / mako 'girl'

29- boğum 'boğum' 44/6 pok 'arm' (R9) baq (R353) peko 'shoulder' (R626)
(arm₁) = poq (shoulder₂) = 645

PVKV 'cl, kol' > bVgu 'eklem, uzv' > bi₂gu 'eklemyeri' > boğum 'boğum'

Amr. poq / pu / pəya, pəxya / pokol / paye / prk? / ɣ-apa-rī / ɣ-ape /

30- bögsek / bākse 'göbək kımı' (liver) = 446 paci, / paska 'bitter' /
(bitter₁) = 67 (apate (paci))
pe(ɔ)q' ~ p'o(ɔ)q'

PVCV 'acı, sofrā' > bišV 'sofra' > büsi > bögse-k < bäsage(k)

/paci 'liver' / pšacas 'bitter' / cipusi / pesu 'chest' / počolu 'belly' / pasa 'bitter'

31- börü 'kurt' 48/2 (dog₂) 498 puku (R185) - (also pura 'fox; dog, wolf' 293)

PVRV 'dog, wolf' > bVrV > bīre > börü

Amr. /puku 'dog' / puɔus / ɔuku / puku / pako / xī?ko /

32- bötege 'kuzun gursagi' 38/5 (belly₃) = 58 mat

MVTV 'kadın cinsel organı' > mVtV 'kadın cinsel organı' > mēt'i 'kuz gursagi' > bötcke
> bötege 'kuz gursagi'

/mat 'belly, navel' / maudi / mōtpi / (ana-) muto / 'navel' / mudə / mudu / bata, mata
/ mate 'chest, breast' / matro 'chest' / matris 'chest' / mta 'chest'

33- bük - 'bölümek' 43/2 puku 'bow' (yay) (R88)

PVKV 'bow (yay)' > bük'a > bi₂ük'i > bük- 'bölümek'

34- şak - 'şakmak, yalınak' 3/11 t'ak'w cık 'proq' (also cuqal 'warm₂')
= 278 = 849 =

/č'i:keškwe:wi 'near fire' / č'i:pa:hkwe:wa 'cool' / c'i'x 'burn, sting'

cık / -cī:r- / s-k 'burn' / c'oh- 'burn' / č'g 'firehot' / č'ik- vi 'burn' / č'ipiri

cuqal 'worm₂' / colg^w-a: / c'i'q^wa 'hot, be hot' / suqal 'worm, cool, melt' /
/suk 'hot' /

CVKV 'ateş, ateş yalınak' > CVkv > č'ėk'a > č'(i)ak- > şak- 'şakmak, ateş yalınak'

35- şakır 'şakır göz₂' 3/5 blue/green şik^wa / şik^wa (wash₁) = 8502
= 81 =

CVKV 'beyaz' > swVKV > şak'a 'beyaz' > çakır > şakır 'aşık gr₁'
'temiz'

/sik^wa 'blue/green' aski 'green, fresh, raw' / -ski- 'blue, green' /
/siek 'grass' / şik^w 'green' / seka 'green' / seku 'green' / cihcuh 'green'
fatax 'verdure' / se'an 'grass'

/sik^wa 'wash' / şuk^w 'bathe' / sex^w-m 'bathe' / ska 'white' / ske 'be clean'
/cluku 'wash' / cak 'clean, wash' / ok-sax 'wash' / suk-ro 'bath' / cika 'rub'

36- şapa 'şapa' 7/16 supa 'axe' (R30)
= 362

CV PV 'kermah, doğramah' > CVPV 'doğramah' > ç'ap'a > çap- > şapa 'şapalama'
Ann. /supa 'axe' / Kwakwala supa 'chop with an axe' / ašepi / ašepi /
t / sipa-li-a- /

37- şapak 'şapak gözdeh₁' 7/5 (earth₂) = 222 tampi (under tampi 'earth R 205)

CV PV 'yapıştirmah, kırıştırirmah' > (C)VbV > ç'ap'a > çap- (MK) 'siuamah, göz mni'
(Dirt₄) = 190 c'i / c'ey / c'i: / c'a?c'a / n?a:c?i: /

38- şikonak 'dörsele' 2/8 (hand₂) = saka caka (leg₂) = 4392
= 3632

CVKV 'arm, leg' > C'VjKV 'elbow, forearm' > ç'ak'e 'kol' > çikan (ak)
'dörsele'
(hand₂) saka / sax- 'lay one's hands on' / saki / s-k-a 'hold, grasp, get, take'
/öta-saka / saki-wo 'finger' / sahua / soka / şakut / seka 'give' / şikr₁
(leg₂) caka / -ska- 'with the foot' / cka 'foot' / tja-sague-ne 'kneecap'
sa-sagua-na 'tibia'

39- şukur 'şukur' 2/5 (cut₂) = 1672 cik^w 2/5

CVKV 'delmek' > CokV 'delmek' > ç'ök'a 'gagalarmah' > çok- > çoku- /
çukur
(cut₂) = cik^w / c'əw / cka 'cut out bushes, clear a trail' / cuk' / c'u
/si:ʔw 'cut into (as a rope)' / ciga / sik / şiki

40- dağ 'dağ' 52/5 (stone₃) tak = 7212 take (head₂) (actually:
'high, top, above') (R 367) tak 'stone, mountain'

TVKV 'mountain, high' > TUGV > tēga > dāg > dağ 'dağ'
(stone₃) tak / ta / ta-n / tula 'mountain' / tok'-na 'to stone' /
/tokol atak / atuk 'mountain' / atuk, atuk / tiken / dika / ita / itaki
/etak, telepa 'rock' /

41- dalga 'dalga' 4/5 ~~salt~~ salt₂ 2 6152 sila, sıl 'salt' (R594)
 CVLV 'tu2' > ċwalV 'tu2, deniz' > ċalV 'dalga' > dal-g- > dalga 'dalga'
 / (salt2) sıl / sıl: w- 'sour, salty, sweet' / (i) sıl-yV / ʔisıl ʔ, sıl 'salty' sıl 'sour'
 / sēa 'bitter' / (n) se(h) (ʔ) 'bitter, sour' / ʔi ċauba / sō(ba) 'bitter', sō(ba) 'sour'
 yscı 'sour, bad'

42- de 'demek' 51/6 (sayı) z tı (=6182) (R597)

TVHV 'söylmek' > tVHV > tē > dē > te- > de- 'demek'
 / sayı z tı / t- (quotative, third person). / -tı- / tı 'name' / tē? 'tell'
 / na-ʔta 'he speaks' / tı 'singing' / tu, stu / du 'speak' / ts ~ ta / tani 'talk'
 / tura 'talk' / m-utə 'speak' / tadn ~ tu 'tell' / to 'say' / atai 'speak'

43- değ - 'değistirmek' 1/17 handz (w-) ʔi š ~ (w-) ʔasi

CVHV 'vermek' > cwVHV 'vermek' > ċlōge 'vermek, tutmak' > değ 'değistirmek'
 / iCV 'give (under (w-) i š 'hand' (R346) / i š u ʔ / ʔi š / si- 'action with finger'
 sıl 'elle yopmak' / i š u, ʔasi 'hand' / w-eš-ke ʔa 'left hand' / weš-i 'hand, arm'
 / wi š ~ wōš 'hand, finger' / wası / i š-t 'take and...' / i š-k'ak 'fingernail'

44- değ - 'değmek' 52/13 (bring) tuk

TVKV 'almak, getirmek' > tVKV 'dökmek' > tı ŋok'e > değ- > değ / değmek

45- dik 'dökmek' 52/10 tik 'dig; plant' (R133)

TVKV 'dch dörmek, dñine dörmek' > tlgwV 'dñey dörmek' > tTk'i > dik
 (dig2) z 186 tik / cık / tok / to ʔu / to / ʔote ʔe / toa-ha 'I plant' /
 / tei / tchi / tix / tuku 'to plant' / teo /

46- dinle - 'dinlemek' 6/5 (ears) tñe

CVNV 'bilmek, döşmek' > ċwVnV 'bilmek' > ciqV 'dinlemek, döşmek'
 > dñle- 'dinlemek', 'duymak', 'döşmek' (MK, KB)

/ Amerindçe (ears) z 2152 tñe / sun-guaxo / a-sinn-an / asonı-čiki / šene /
 / sape / šan / šün / r-tēiū / ċin ~ sinu / tñæ ho / sane-inamu

47- dök - 'dökmek' 51/15 tok^w 'saliva, spıt' (Saliva2) z 6112

TVKV 'dökmek, damlatmak' > tUKV 'almak, dökmek' > tı ŋoke > dök-
 / (Saliva2) * tok^w z 611 / Almusan; Nootka; tox^w 'to spıt', Quileute; tox-al 'to spıt'
 / Keresiouan; Siouan; tatoxe / Penutian; cak / tuka 'to spıt' / tox^w / cux

48- döme 'döme yağmali' 51/2 (fire₁) (?) otı = 272 = 2256

TVHV 'ateş' > d^wV_gV > t'oge > Tögen > Osm. döğün 'döme' > döme/dögne

Amr. (fire₁) (?) otı /

49- duman 'duman' night t'amo 53/16 N-2216 / (to) male / (right₂)

TVMV 'karanlık' > t'VmV > t'amo (Kalm. tuməg, TM tamma-) >

tumak 'gece' / tamp / (moon₂), / tampa / (yellow₁)

50- entök - / en- 'acı selmek' 15/20 (dret) 2184₂ / him / (sleep₃)

HVNV 'acı selmek, ölmek' > enV 'acı selmek' > enV 'acı, hastalık'

> en- 'acı selmek' > ~~en~~ en-tök 'acı selmek'

/ Amerind: (Dret) = 184 wanu / penutan; wo'no / paeran; waba 'die' / Andean; wanu / Macro-Tucanoan; wēi-hē 'kill' / Macro-Corg; we 'kill'

51- emik, emzik 'meme' 14/11 (water) men = 853₂

HVMV 'işmek, yutmak' > ?EmV 'emmek' > emV 'emmek' > em- > em-ig

> emzik

/ 858- water, - man / Amazon; men- 'damlı' / Keresouan; mVni / penutan; mitala 'sea', me/om 'damlı', mo'ho 'damlı', mem, mo, ambo, mi? / Hakan; ime? 'damlı', yume 'su', ma 'stream', imila 'sea', ime, yo-ime 'sulu', / ma: 'ram' / paeran; Eten man 'eat, damlı', mangi 'damlı', mambi 'damlı' / man: 'damlı'

52- elemek 'elemek (yemek)' 18/4 meaty ati = itso 'dis, ismek, yemek' (tooth₁)

HUTV 'yemek' > ?itV > ite > et-mek > elemek (tha) tak / (bite₂)

/ 484 meaty ati / Macro-Carb; otı, i-ote 'game', -otı, da 'animal' dau.

53- eker / eger 'av kapegi' 39/7 (dog) nuk = 197

NVKV 'dog' > nVkv 'dog, wolf' > niak'u 'kapek, kut' > eker 'av kapegi'

(dog) nuk = 197 / Amazon; nq- 'fox' / Keresouan; niti 'prairie dog'

/ penutan; nuga:c'a 'fox' / Andean; nipiini / nini / nio'ux / no / nu:ix

54- enik 'enik' 45/12 (person₃) = 530 win / (aunt) / pan / = 35

PVNV 'dış' > pēnV 'kışık dışı koyun' > p'jun(c) 'kışık vahşi koyun'

> enük (~ ēinek) (MK) 'vahşi koyun yavrusu' > enik ~~to'xi kapek~~ 'koyun yavrusu'

35 aunt pan Amerind; Central Amerind; pa / k^wa(H)(n)

Andean; pani 'sister', pana 'sister', pan 'mother' /

Macro-Panoan; pen 'woman', e-puno 'woman', puna 'woman', g'il, female'

Macro-Ce; ~~te~~ pan-gwo 'sister-in-law'

530 person₃ win / Keresouan; -wi:nō: - 'young man, young woman'

/ penutan; wine 'man', Wintun, Wintu, wsn, winaq 'man, person' /

/ Andean; wayna 'young man' / Macro-Carb; wane 'husband' /

wanu 'man', ras-wano 'my husband'

55- erken 'erken' 17/19 (now₁) ere = 534

HVRV 'erken' > ?VrV > ēre > ēr > er̄te (MK) - (er-kenin Eski Türkçe)

534 now₁ ere / chibchan; er̄s 'now today', ira 'today' /

Macro-Carib; ereme, errama / Macro-Ge; or̄s 'today', hora 'today'

56- es 'akıl' '54', 11/3 (good₁) = 332 = is̄

HVCV 'good, take care.' > ?VJSV 'ilgilenme, orınladırmeli' > ēs (i) 'ilgilenmeli'

> es̄ 'hopra, zhin. 2. ocuna, pışmanlı'

/ 332 good₁ is̄ / Keresovan; osi 'iyi' / penutran; uc ~ ue' /

/ Hakan; isi 'right', Peśās 'beautiful' / chibchan; is 'good', uśi 'ripe' /

Equatorial; saya 'beautiful', ~~Coica~~, aśi 'be sweet' / is 'beautiful'

57- evet 'evet' 19/1 good₆ Payu

HVWV 'tok olmak' > HVwV 'şokluk; tok olmak' > ebo 'yeterli' > ebe- 'iyi'

> evet 'evet, iyi'

/ 337 good₆ Payu : / Almwān; h'y 'good, nice, fine', ?y- 'good, nice, fine'

/ Penutran; ?oyV 'good, well' / Central Amerind; ?ay. / Equatorial; ayo-ayo, ?awi /

/ Macro-Tanoan; āyū, hey, i?yan / Macro-Ge; āuyre

58- geç/gece 20/9 (night₁) = 527 = kač̄i

KVCV 'gece' 'karanlık' > KVCwV 'karanlık, gece' > kēč̄i > gēč̄(-e)

/ 527 night₁ kač̄i / Chibchan; ma-kasa 'early morning', k'as-k'as̄ ba 'night' / kēč̄i 'uzun zaman, gece'

/ paezan; kīš̄i ~ kīsi 'yesterday', kos 'night', koskaya 'yesterday' /

/ kahe 'yesterday' / Equatorial; kose, kuse, - kasi, kisi /

59- gelin 'gelin' 22/3 woman₂ = 892 = kuna

KVLV 'kadın, kayınana' > kālū 'kadın, kayınana' > kele 'gelin, gelin adayı' > gelin 'gelin'

Amerind / Macro-Panoan; kila 'girl' (under kuna 'woman') R 884

892 woman₂ kuna; kwon-isa 'girl', ganam 'woman, wife', kapi 'girl'

en-okhono 'wife', gena?s 'grandmother', k'owi 'woman, wife'

/ Keresovan; hun 'mother', wa-hane 'old woman' /

/ Penutran; hanāc 'woman', kwon-asa 'girl', gāna 'woman', kōney 'woman, wife'

kono 'girl', ?uhu 'mother', k'anak'ayina 'woman' an-k'an 'mother'

60- gev- 'geviş' 30/12 (mouth₂) kwa=508= ko 'eat' kwa (bite)₂=65

?ik (tooth₅)=802, (tooth₆)=803 yoku, waki 'plesh', peed' (R471)

KVWV 'isimih, s'qenemeli' > kajwv > kepu > geb- > keviş / kev- (MK)

> geviş / gev- 's'qenemeli'

/508 (mouth₂) kwa / Macro-Carib; me-kwa, 'chin', (meix-)ka; 'beard' /

Macro-Panoran; ex, hek / ka 'lip, chin', aka 'chin', kax, k'w'ya 'lip, mouth, border,

ko 'chin' jaw'

Macro-Ge; ogwa 'lip, mouth', d'akre 'chin', zu:ka 'lip'

/65 (bite₁) kwa / Almoson; -xa- 'action with teeth', -(s)x'a 'tooth' (-s-) only after vowels

/Keresiowan; k- 'eat', ku / Penutran; q'ai, g'w-, kawwu, ka 'eat'

ko 'tooth' ka 'tooth' / Central Amerind; ku 'swallow, stomach, bite'

ku, ko 'eat', ko 'chew' k'w 'large', k'i 'sharp'

/Chibchan; kaka 'tooth', ka 'eat', ko 'eat', chika, koko 'swallow'

ko, kua 'food', ki 'tooth', oka 'teeth', shi, ka 'tooth', kua 'drink' /

/Paezan; xokis 'tooth', ukwa 'eat' / Andean; -ga 'tooth' ka 'tooth' /

Macro-Tucanoan; ake 'tooth', aka 'tooth', he, hi 'tooth', kaska 'eat' uxe 'tooth', ei 'string'

Macro-Carp; me-ikoi 'bite', eika 'eat', elu 'eat', oku 'eat bread'

eka 'feed', kai 'to grow', eka 'feed' ?o:xo 'eat', oxo:xa 'food'

/?ik (tooth₅)=802 / Almoson; -?ik- 'eat', -?ikus 'eat', q'ik'w- /

/Keresiowan; hi / Penutran; ?eih, eih / Andean; i- 'eat'

/Paezan; he 'eat' /

(tooth₆)=804= yoku / Penutran; yuk?al / Hakan; yo: / Macro-Tucanoan; yö-tog /

Macro-Carib yo?on, yu, yu-tali / Macro-Ge; yo

61- gömelek 'mantar' 24/13 (slimy)

KVNPV 'dudak, yumusak silenti' > kanpV 'dudak ve yumusak silenti' /

> k'omp(ε) 'mantar' > gömbe / gömelek 'mantar'

/657- (slimy) kwati / Chibchan; kuti, kuata, k'uta, kasi 'lip' (dudak) /

/Paezan; k'ati, kati, ukwata 'body, flesh' (vucut, et')

/Macro-Ge; kat, či-kati 'lip' /

62- gönöl 'gönl' 25/12, 24/1 (breast₁) kamın

KVMV 'bagırsaklar' > kVmV 'mide, bagırsaklar' > k'emı 'bagırsaklar, kumacılar'

> Moğolca; kim 'sarı, sakat at' 24/2 24/1

24/4 25/12 KVVV 'göbce, kalp' > kuiv 'göbce, kalp' > künpe (künye) 'kalp, orta'

> göjn-il 'kalp, ruh halı' > gönöl 'gönl' > gönöl 'gönl'

/94 (breast₂) k'amın / Almoson; na-s'ekim 'chest', ni-kain 'in front', mo-kelin /

/Penutran; k'amı 'belly', kam 'belly', köp 'stomach', kipi 'body', qo:mi 'belly' /

/Hakan; kene 'chest', keram, karın / Andean; ikın-ak 'middle', (ə)islatkue, kim, km 'belly'

/Macro-Tucanoan; gameni 'breast', kamihı 'chest', egame 'heart', ču-ukomæ 'chest'

63- gün/güneş 'gündüz, güneş' 25/4 (morning) qaya, (yesterday) kan

KUNV 'şofalı, ışık' > gojñV 'şofalı' > gñāññV 'şofalı, gün ışığı'

> gün(e) / guñāññ 'güneş, gün' > kün / küñeş > gün / güneş 'gün, güneş'

/ 495- morning qaya / Almasun; Ga? 'early morning' / Keresiowan; ga:yu /

/ Hakan (a) x'a?, q'a?ia 'morning, dawn' / Andean; qaya ~ quya

/ 908 (yesterday) kan / Central Amerind: (h)k^we(h)(n) / Andean; kunaka /

/ Macro-Tucanoan; kaan, iunitie-kanā (iunitie = 'other'), ōñkañ,

kanā C (final consonant - C varies, not reconstructed), ēan, kane /

/ Equatorial; kñāñ, kanibñ, ēuna 'evening' / Macro-Carib; -ka-nāññ, kokanya; rə /

/ Macro-Ge; kanau 'day before yesterday', kñāñ /

64- günü 'eş' 25/3 (woman₂) kuna kuna 'kuna'

KUNV 'kadın' > k/u/nV 'kadın' > kune (~g-) > günü 'eş' > günü / gñññ 'eş'

/ 892 woman₂ kuna ; / Almasun; kwan-ışwa 'girl', ganəm 'woman, wife'

kəñ 'girl', k'uwñ 'woman, wife' / Keresiowan; hun 'mother', wa-hane 'old woman' /

/ Penutian; hñāñ 'woman', kwun-asa 'girl', gñññ 'woman', kñññ 'woman, wife'

kono 'girl', ʔunu 'mother', k'anañ 'woman', an-k'an 'mother' /

/ Hakan; konup 'girl', kux-k'āññ 'mother', x-e-k'āññ 'daughters', kñññ 'mother'

/ Central Amerind; k'wem 'maiden', hññññ 'wife', guñāñ 'woman' /

/ Macro-Ge; kñāñ 'woman', pi-kon, konyan, hanñkñ

65- güve 'güve' 21/1 (fish₄) waki

KUJV (HVKVJK) 'solucan' > koñV (if < ku-j-nV) 'güve' > kúñe 'güve, solucan'

> guñe / guñā > ~~ku~~ kujā (ukh) > güve 'güve'

/ 287 fish₄ waki / Almasun; wai:hkwa 'fish, roe, spawn', waka:wa 'perch, pike, pickerel' /

/ Chibchan; ua, waka, q'aku, uaka, uake / Paizan; ua / Macro-Tucanoan; wai /

/ Equatorial; wakññññ 'fish'

66- ışg 'ış, ışık' 10/12 sun₂ hasi

HVCV 'ış' 'yaleme' > Hase 'yaleme' > asē (~p-) 'ates yaleme, ısalıñ'

> ışg > ışg (MK, KB) 'ısalıñ, ılık' / ısalık / ısa 'ışık, ısı'

/ 735 sun₂ hasi / Keresiowan; hi; ışı 'soplower', ısalıñ / Penutian; ışı 'sun, star',

ʔa'suhk 'day', hasi, siw 'sun, name, fire' / Hakan; asē ~ ısa (x) /

/ Chibchan; ışı 'light' / Paizan; hasi / Andean; ışı, se / Equatorial; aca /

/ Macro-Carib; asa:ša 'dawn', ıso:so, ışı, ışı, ışı, ışı, ışı /

/ Macro-Panayan; eset, ışı /

- 67- gd- 'göndermeli' 58/6 (come₂) (fly₁) (walk) have, ta 'come, go'
 ta 'jump, fly' Alt. oti 'haclet etmeli' 'göndermeli'
 wv tv 'önderlik etmeli, gitmeli' > wetv 'liderslik etmeli' > iödu > id- (ML)
 /151 come₂ ta/ Hoken; ta 'go out', -ta 'out of', tap 'out of'
 /~~one~~ chibchan; ta 'go, ta/ Paezan; t'o
 / 297 fly₁ ta/ta? 'fly/ Keresovan; tē, -tē-, t'ā, tē /
 / Penutan; davi, thew, tewe, tu:ya:ng 'jump', tē, tē 'fly, jump'/
 / Hoken; ata?, tu, tudu 'jump', yana, yan da 'jump, fly' /
 / Macro-Tucanoan; ide 'wing', ati 'shoulder', etc 'shoulder', mæ-ati 'shoulder' /
 / Macro-Ge; (hou-) udo, ta: 'wing', to, tor, to(paka)
 / 546 (walk) have, hawet / Penutan; hwe:th, wit / Hoken; (h) wa:d-
 Aus. 9(0)dv 'haclet etmeli' > oti 'haclet etmeli' > öti- 'gesmeli' öti-e (Aus. 39/1)
 68- il 'barış, ilke' 13/5 childy Pali
 HVLV 'olmek, yaxameli' > Pe/A 'olmek, yaxameli' > elV + ilV 'ayahla dremeli, olmek'
 > el 1-borç 2. lisi, ilke.
 /129 (childy) Pali / Penutan; o:ti-s 'great-grandson', a:la, ila, ela, ?ilay,
 '16-7th form'
 ?elu 'bear prust' al, alax 'bear' / Hoken; u:la, -Pana. /
 / Central Amerind; Pali 'small' (Andean) alla 'bear', yall- 'bear', ga, yusi 'beburn'
 'dogah'
 69- iler 'belli, belirsiz' 12/18 (see₂) ila
 HVLV 'eye, see' > HWVLV 'gönür olmek' > ila 'belirgin, görür' > iler- 'belli, belirsiz',
 (ML)
 / 632 see₂ ila / Almajan; e:pi:wa 'look thither', etc) pame:wa 'look at him + this',
 (oray a sah)
 Kwakwala lyt 'look for' / Penutan; e-m-(t) 'eye', ~~il~~,
 Andean; teli- 'watch' / Macro-Corib; lu:n 'eye', si:o.
 70- in- 'inmek' 40/4 (road) nama, (road) nyatia (Come₁) nani (go₆) papa waa
 NVMV 'gitmek, gelmek' > neni (nani) > nēni > en- > in- 'inmek'
 Ro/ 594 (road) nama / Penutan; nen 'travel', non 'go' / Andean; naima, noma, nām bi /
 / Macro-Tucanoan; nāma, nemo / Macro-Corib; naiton, nxi, non.
 / 596 (road) nyana / Keresovan; hāya:n / Hoken; (a)ña 'path', ?uñā?a 'road, path'
 / 150 (come₂) nani / Almajan; row 'come from' (r < n), na? 'come to, arriving'
 Keresovan; -ne- 'go, proceed' ni 'walk, go', -ni 'walk', mo-ni 'ground walk' /
 / Penutan; -na (future), na- 'go to', -no 'go to', ?o:na 'come, reach' negi, neh 'go to' /
 / Chibchan; na, nai, nei, 'go', noni, nene, nae 'go' / Paezan; nēne 'road', nena 'walk'
 Andean; -ni- 'go to something', eina 'go', aina 'walk', -----
 / 329 (go₆) waa / Almajan; wa 'go', w- 'arrive' / Keresovan; ws 'come' /
 / Penutan; wi 'go about', wān 'walk', wang / Hoken; wa-, wan, wa /
 / Equatorial; wayo 'walk', wa, wa.

71- inaru 'bu' 10/7 (He/she,) i h, / ya (that)

HV 'this' > ?i(hi) 'this' > i 'gatergeel bi weli' > i-na 'o', tlem inar-ro, Halina
 / 375 he/she, ?i ~ i? / Almoson; hi- 'that, there', i? 'he, she',
 / Penutian; hi- 'he, she, it', ?e- 'him, her, it', i- 'he', he(?) 'he, she',
 / Hakan; hE, i 'this' / Central Amerind; ?i?a 'this' ?i-hi 'this', ?i? 'he/she',
 / Chibchan; i- / i-ka 'to light up a place', hi 'this', i- 'ho/her', ya, ya,
 i- ~ i æ 'he/she', y- hi/her', i ~ ya 'he/she', ya 'ho/her', i(-na) 'he/she',
 i- (-no) 'he/she' / Paeron; i- 'him/her', ya 'he/she', ya(-la) 'him/her', ?i ka? 'this'
 Masculine / feminine / neutral i / o / a

Macro-Carib; i- 'his/her', e- 'that (inanimate)', e?- 'that yonder (inanimate)',
 i- 'this' (inanimate), i- 'he (active)', e 'to him'

Macro-Ge; i- 'ho/her', e- 'his/her', i- 'his/her', i? 'his/her'

/ 765 that3 ya / Almoson; ya 'that (personal)', yo 'that (restricted)', ya(i) 'this, that'
 yo 'this one (near you)', Penutian; ya 'that, this', yali-hali?š 'do this way', ya 'this'
 yali?h 'look here!', yali- 'this way (verbal prefix)', yappa 'this', y? 'this'
 Hakan; ya 'this', ya- ~ na- 'that, he'. Central Amerind; ya 'this, here, now, today'
 Chibchan; eya, ya- 'he, it', Paeron; ya 'he, she', yo 'that, the one'

Macro-Tucanoan; fye 'this'

72- in-da / an-da 'o, bu' 10/6 (that4) ?a ~ ha

HV 'o, bu' > ?a (?e) 'o, bu' > é > a(-n) 'so' > an-da / an-ta 'so'

/ 766 That4 ?a ~ ha / Almoson; ?a: ~ ~ ~ ?i 'his'. Keresiouan; ha?
 Penutian; ha:s(a) 'this', ha? -ka, ?a- ~ ?e- 'him, her, it', hi-te 'to do it'
 ha 'this', he, (h)a 'this', ha 'tho' hē 'tho, it', ha?ini 'tho' he(?) 'he, she'
 Hakan; ha 'he', hamaya 'his, her', hamiyab? 'he' hamayod(?) 'she' a- 'this'
 Chibchan; a 'he, she, it'. Paeron; ham: 'that', hačibana 'that, thing', hoke 'that (one)'
 Aven, ha. / Andean; hawan 'tho', Equatorial; hōhe, hō 'tho'
 Macro-Carib; hiñu 'tho', hiy 'tho'

73- incik 'balder kemog' 4/2 pak (bone) = 86

PUNV 'kemli, dā' > pVUNV 'kemli, dā' > p'éjné 'kemli' > ŋjē-čik > jing'ik > incik
 / 86 bone, pak / Keresiouan; wahu, Penutian; baki, baka 'tough', b'ak, pak, pali 'hard'
 pak 'hard'. Hakan; (a/i-)p: H 'bone, egg', ipa: ži 'strong', i: paki 'strong'
 Central Amerind; waki 'be dry', Andean; paxo-let 'dry season' (let = 'season')
 paka 'be dry'. Macro-Tucanoan; mbagn 'hard, unripe', ba(x)ka 'hard', bikad'ya 'hard'
 Equatorial; pāhīā 'bone', ponga 'hard', pen 'hard', panka 'bone', pali 'bone'

- 74- inle- 'inleneli' 19/8 (cry₁) wari - (call₁) wari, wen.
 JVN(V) 'konimeli, sɔyleneli, sɔs sɔluneli' > JVN 'konimeli, sɔs sɔluneli'
 > ʒuŋula 'aglameli, ulumeli' > ɔnala - > anila - (mh) > ~~inle~~ inle- 'inleneli'
 Hs (ear₁) apa / 164 (cry₁) wari / chibchan; onɪ, ɪnɪ.
 Paeren; une, ora. Macro-Panoan; wɔnɛyɪ, wɔnɪ
 / 112 (call₁) wari / Almuson; wi:nle:wa ~ wa:wi:nle:wa 'name'
 Keresouan; -weh- 'speak', weh 'speak', -wa- 'speak'
 Penutan; wan 'call', wɛ ɛ 'name', wari 'to name', we?nɪ 'name'
 waw 'call by name', wale 'hello', -yowa 'call', -hawa 'call', -wa: 'call'
 nɔyɪ, nɔy / Central Amerind; nɔk, neɔk? 'talk'. Chibchan; wɔpe 'name'
 Andean; uɪnɪk 'cry', nɪk, nɪk 'cry', naketa-no 'cry'
 Macro-Tucanoan; wɪkʲu 'name', wā-nɪ 'name', Equatorial -wi-nɪ 'name'
 wɪt 'name'. Macro-Carib; aɪnɪk 'call', aɪnɪ 'call', no kɔy 'rouste him!'
 75- ɪst- 'duymeli' 13/2 (think) ali (ear₂)
 HVLV 'dinleneli, duymeli' > alV > eɪt- > eɪt- (MH, KB) > ɪst
 / 771 think ali / Almuson; aɪt- 'think, feel', hatb- 'peet so', -e:lem 'think,
 -aɪt 'see, look, perceive'. Keresouan; -e-rɪ- 'think, believe' by thought
 Hoken; aɪs:m, Andean; aɪla 'know'
 / 217 ear₂ ali / penutan; hɔl 'hear', Hoken; ali. Chibchan; alɪ(s) 'earwax'
 chibchan; alɪ(s) 'earwax', hɪrɪ 'hear', ola, olo. Andean; aɪlɪ- 'hear'
 Equatorial; ahre, ahɪrɪ
 76- -k 'sɔŋulɛɪn' 11/18 Iy kan ~ kɪ (we), we-two inclusive kɪ ~ ka
 HVKV 'I, myself, we (1st p. pronoun)' > ?VKV (?VgV) 'I, myself'
 > -k suff. of 1st p. plur. in some tenses.
 / 400 Iy kan kɪ / Almuson; kan ~ -ka. Keresouan; kɪ(s)- 'I (age)' -kɪ 'me'
 penutan; kɪ, kɪn, ak- 'we two, we'. Hoken; KV 'we inclusive', akaɪ 'me' kɪ-my
 Central Amerind; (h)ka(h) 'I, we inclusive, we exclusive', Chibchan; -kan -kɪ 'I, two, we, you'
 Paeren; ka 'our, us', oko 'we', ku 'me', kuɔ 'we' Andean; kwa
 Macro-Carib (k)ɔɔ-xe (ʔe), Macro-Panoan; ekan 'we', kɔpɔ. (ɔ)q!um: 'we'
 / 871 we-two inclusive kɪ ~ ka / Almuson; kɪ 'we-two inclusive', kɪw 'we inclusive'
 Keresouan; kɪ 'we-two inclusive', kɪw 'we inclusive'
 Penutan; geɪ 'my', ma-k 'we-two inclusive' (?ɔma- (second person)) + kɪ 'first person'
 -k 'I', -kɪ- 'me', kɪt 'I', kɪn 'we', ka- 'our', ka- 'my'
 Hoken; ge- 'me', kɔ 'we inclusive', kɔk 'we', kɪs 'we-two', kɪ 'we'
 Central Amerind; kɔk 'we inclusive', kɔ, gɔ 'we inclusive', kɪa 'I we'
 Chibchan; ka- 'thy', -ke- (nɪ) 'first-person singular accs or second-person singular'
 Paeren; ka 'thou', Andean; -kɪ 'my', kɪan-kwa 'I, kɪkɪ 'I myself', kɪs 'I'
 kɪn-kɔ 'my', kɔ(-na) 'we exclusive', kɪ- 'may' -uk 'my'

27- kabak 'kel' 23/11 kame (kamen) Eor,

KVMPV 'basinustu' > KVMPV > k̥amp'a > k(ɪ)amali / k(ɪ)apali > kapaq (Mk)
> kabak 'kel, basinustunde sagin olmaması'

/211 car, kamon / Hoken; xi:mañ, Chibchan; k̥ama

Macro-Tucanoan; komete, koreh, kumē, *

Equatorial; kema 'hear', sama 'hear', xema 'hear', kama 'hear' humentane 'hear'

28- kele 'di' 'konzmeh' 21/16 (say2) q̥wa (k̥wala)

KVLV 'di, konzmeh' > K̥ä(1H)ä > k'̥ali > kele- > Çu3 - kala, / Trum; kelene
K̥ing12co; keleč-352

/619 say2 q̥wat / Almuson; katawitamawe:wa 'talk', he:1 'say'

-ha q̥at 'talk', q̥wa:1~la:q̥w 'speak, sing', kol 'have an idea,

q̥el 'q̥el' 'talkative'

Keresiovan; -kar- 'story', -kalatu- 'tell a story', kaka:ra? 'story', k̥ma 'tell'

Penutian; k̥w̥t 'tell', w̥t 'speak', w̥ali 'call', wan 'speech',

Hoken; k̥w̥rk̥wa 'speak, answer' p̥aezon; w̥ara 'talk', k̥ere 'speak, tell'

Macro-Tucanoan; w̥a:la 'talk', vere 'tell', Macro-Carib; ura 'speak', u?uri 'speak'

29- kalk- 'kalkmah' 21/15 (above4) q̥'at / kali

KVLV 'y̥chelmeh' > KaLi > kala > Kal(ɪ)- > kalk(ɪ) / kal-dis-

/4(above4) q̥'at / kali / Almuson; q̥'t '1xt, pick up', q̥'tc'ud, č'lah'

Hoken; q̥al:i 'heaven', kali 'heaven, up', ko ʔa 'upward', c'el'

Chibchan; skaln̥li 'getting up, standing up'

Paezan; kelw̥ra 'go up, come up', k̥leu 'on top of'

Macro-Panoran; x̥w̥ala 'shy'

Macro-Ge; k̥l̥i 'go up', k̥l̥i, k̥l̥ē 'on top'

30- kancik 'dox̥i k̥opch' 25/1 (dog,) a(kuan)

KVNV 'k̥ert, k̥opch' > K̥ijnA > k̥āqV > K̥āq-č̥ik >

/192 (dog1) (a)kuan / Almuson; k̥inano. Keresiovan; k̥'akana 'wolf'

Hoken; kuan 'silver fox', ʔekuan. kuwan-na 'lynx'

Central Amerind; k̥w̥a 'wolf, coyote', ka- wolf, dog'

Chibchan; ag̥u̯ingge 'deer', ah̥singge 'deer', ah̥'van 'deer', ax̥un̥i 'deer, animal'

Andean; q̥yoncar 'fox'

Macro-Tucanoan; x̥ino / Equatorial; k̥ene /

Macro-Panoran; ac̥ina, huan-akol,

81- kap 'kapalı' 26/16 (close₁) q'apa (mukus)

KVPV 'örtmek, kapatmak' > kapV > k'äp'ü > Kap- > kapuy > kapak
 /137 close₁ q'apa / Almasan; kap-e? 'close an opening'; kap-u- 'cover'
 k'wop't 'be covered', kapawahikan; 'cover, lid', čep 'lock a door'
 Keresovan; khu:pi 'skin', kap- 'cover, wrap', k'ohpa 'bar, shut in, shut out'
 Hoken; kumi:čün 'all', xam, xap 'finish', kamba 'all', kapa 'shut'
 Central Amerind; ko 'bark of tree', ku 'close, cover'
 Chibchan; akapa 'close one's eyes'
 Paizen; k'aba 'hide (transitive)', kupa 'barli'
 Macro-Tucuan; kap- 'cover'
 Macro-Panosa; kyap- 'cover', sup, šöpi 'cover', kepu 'close', kepu 'close'
 šipi 'cover'
 Macro-Ge; kapi 'bolt'

82- kara 'kara', 'siyah' 28/12 (black₂) k'ara

KVRV 'siyah' > karV > karu > Kara > kara 'siyah'
 /71 black₂ k'ara / Keresovan; kair?i 'black', akara 'dark', kare 'dark'
 Hoken; ikxaram 'night', ikxurara 'evening', xamlo 'pitch dark', xupn 'dark'
 Andean; haka 'dark, black', kar 'charcoal', ki ku 'firebrand', lakar 'night'
 (kamar)
 Macro-Panosa; calax 'blue'
 Macro-Ge; čorev, klai, kras, k'ora, k'ora, okaorae

83- kasik 'kasik' 9/16 (hand₃) kuc ~ kic

KVCV 'kemik' > kač 'V 'kemik' > k'āsa 'uzunlar arasında yer' > Kāsik > kasik
 /360 (Hand₃) kuc ~ kic / Almasan; -kic- 'pinger', ks- 'push away with hand', čis.
 Keresovan; iks- 'hand', skic-ik 'pinger'
 Perutran; kus 'give', koč 'grit', ?ek:u(s)
 Chibchan; kuse, kuse, r-kus(-kwa) 'pinger'
 Paizen; k'wāč'i 'give, teach', kosa, kore, kus e

84- kathuq 'soluk bacak' 20/8 (plea₃) k'wit' (pfire)

KVTV 'bacak' > k'ut.kV > k'ōt'chV > Kathu-č > qatquč (mk) xst-kajbk
 /294 (plea₃) k'wit' / Almasan; k'wit' 'shkwa 'lowe', chkwā 'lowe' 'yer bacak'
 Hoken; aHk'w; 'lowe', Andean; ku č'i.

- 85- kavak 'ağaç' 21/2 (wood₂) ake, (plant) qaywa, (tree) kul
 KJV WV 'ağaç' > kojw(a) > k'iba > k'idi / kabak > kavak 'ağaç'
 /896 wood₂ ake / Hoka: ho?ev 'board', hay, Pahay, Paha! Pakka:(h)a. Pökö
 Chibchan: k'ia 'fire', ki-(ra) 'fire', ge 'fire', gei 'tree, fire', gie 'tree, fire'
 ke 'fire-wood', ka 'tree'
 Paeran: e?k x' 'firewood', ek'it 'firewood', č'i 'tree', č'i 'classifier for trees'
 Macro-Ge: ka 'wood, stick', ko 'firewood, tree', ka 'tree', ka 'wood, fire'
 /572 plant 'qaywa / Keressouan: k'iw'a 'plant', Penutan: k'ay 'tree, wood'
 Hoka: (a-) hay 'tree', qai:ye ~ qaye 'manzanita bush'
 Central Amerind: kow(a) 'plant, tree', ki 'tree' (sah)
 Andean: qaywa (kavak ağaç, kavak)
 /813 (tree) 'kul / Almosan: k'u/- 'cottonwood, poplar'
 Keressouan: ku:reh 'oak, acorn', ku:reh 'acorn'
 Hoka: k'uL 'white oak' (mize, palant)
 Andean: k'it-k'it 'pear'
 86- kayra / kayırak 'bileneli' 20/3 (thorn) k'ica ~ kasi
 KVCV 'ismali, yirtmali' > KVCV 'yirtmali, koparmali' > K(V) V > k'ěž'a > Kajiira -
 > kayra > kayra 'bileneli, keskinlestirmeli' 'dışları ovmalı' Trk. kayırak
 Diğer lehçeler: kayra
 /777 (thorn) 'k'ica ~ kasi / Penutan: k'asi 'prick, bite', k'is?š.
 Chibchan: *k'osi / Andean: kaša / Macro-Panoan: ak'ica
 87- kendi 'kendisi' 24/15 (mang) *koto
 KVNTV 'erkehi' > gVntV 'erkehi' > gentV 'erkehi, kendi' > (g)entš(-nd-) 'kendi, kendisi'
 > kendi 'kendisi, kendi'
 /971 (mang) *koto / Penutan: katla 'grandmother', koto 'grandmother', hotta 'grandmother'
 Andean: kati 'father', kuč 'father', kiča 'father', kotle 'father'
 Macro-Tucanoan: kohti 'husband', katu, xot 'person'
 88- kemir 'kemirmeli' 23/17 (water₁₂) kam ~ kem
~~KVRV~~ KVMV 'yenehi, yudınlamali' > KVMV > k'erna 'kemirmeli, sınırdi' > gEmür -
 > kemir - 'kemirmeli' (s. listesi)
 /864 (water₁₂) kam ~ kem / Almosan: -Vkamy 'body of water', -kamy 'water',
 kemısanwı 'rain'
 Hoka: kam 'drink, eat', kamkam 'body of water', kamkam, kam 'drink'
 Equatorial: alom, kono, kō, kom, kum, kom 'water, river'
 Macro-Panoan: keme.
 Macro-Ge: -kōm ~ kō 'drink'

89 - kes- 'kermel' 19/19 kač (kati) (cut₁) *q^wat

KVCV 'kermel' > KVE'V > k'āsī > kes- 'kermel'

/166 (cut₁) *q^wat / Almosan; X^wa(t), qat- 'cut, crosswise'

Xt- 'cut grooves on a swelling', k'at' 'cut, crack, break (off.)'

q'atsi 'cut off square', k'ə(x^w) 'cut, sever, carve'

Keresiouan; kat 'cut', k^wat 'cut off.'

Penutian; k'ut, k-ut 'cut, scratch'

Hokan; k'at

Central Amerind; qoti

Andean; kutu 'cut, off.'

Equatorial; k^wti

Macro-Carib; akatə, aketi, k^wa?ta?iro 'cut, cut up, chop'

90 - ketmen / getmen 'karma, gapa' 29/19 (break) kati / k'at'i. (cut₁) q^wat.

KVTV 'dogrunni, parso, kermel' > k'ut'V 'kermel' > k'jot'e > ket-men (mk)
'karma, gapa'
/93 (break) k'at'i / Almosan; *k^wi:š^wi:š^wka hamwa 'cut, chop to piece'
(with reduplication to indicate continuous action)

Penutian; katt' (sing. object), kot^wcu, k'ēš'e 'cut', kec (Eastern)

kos 'cut', k'as, kat'um.

Hokan; kati, ikuat 'cut', k-kaix. kesace 'be broken', ak'et 'cut'

Macro-Carib; akete 'cut', ako:to 'cut down', kasta 'cut', kaqiti 'cut'

kodpa 'cut'

91 - kig 'kig' 26/5 kapi (hand) q'ap ~ qap

KVPCV 'perce, kauramali' > qEpəwV 'perce, el' > k'i:ūč'a 'haysana pensesi'
> k^wič 'ayak, inchi' > kig 'ayak, inchi; kuyuk solomw, adia'

/364 hand *q'ap ~ qap / Almosan; kepwenamwa 'caress with the hand'
(double action)

k^wp 'hold by squeezing under the arm', Xap- 'grasp in the hands'

Penutian; a phal 'finger', k'al(i)- 'action with the hand'

k'ab' 'hand, arm'

Chibchan; ukaba 'middle finger', kobaragda 'finger', pola-kabi '2 fingers'

Paerson; koba '5' (presumably, 'hand's 5 fingers'), kepe 'claws, pincer-nais'

Andean; kups 'right hand', kupaspa '5', k^wi:pačpe '5', eškap 'arm'

Equatorial; pe-kōbe 'hand', (cf. also pe-kōbe-šī-bo 'finger'), pe-kōbe 'hand'

kapi 'ring finger', i kōva 'arm', kep 'hold', kaparu 'hand', kapak^wue
'pincer-nais'

Macro-Tucanoan; yimā-kopel 'hand'

Macro-Carib; kapa 'ala' 'arm'

Macro-Panoan; shuapesi 'finger', kovaŋy, '5'

92- kızmak 'kızmalı, sinirlenmeli' 20/7 (bad3) q'ac

KVCV 'epkelenmeli' > kVCV 'epkelenmeli' > k₃VC'ü 'iftisraatmalı'

> KYÇ- 'ekstremeli, kötü ahlaklı, ayetli olmalı' > q,čur(MK) /Taterca; qiči-
Tederence Gičit 'sışlama' /Yalutça; kīhīr-

/42 bad3 *q'ac /Almosan: ʔas- 'go bad, rot'

Penutran: q'ay 'badly', kace 'ugly', qos, kačim, k'a 'bad, nasty'

Pa ezan: k'ača

93- kīm 'kīm' 13/10 (interrogative2) kīn~ka~ku. kūne, xā > yak

KV 'son zamiri' > kV > k'a(j) > kem, ka- > kem~kīm > kīm/kem 'kīm' (kas)

/406 (interrogative2) kīn~ka~ku /Almosan: gu- 'when, where', kus 'when, where'

ke:ku- 'which, something, anything', keku 'what', -Paqsa- 'how many', ka 'where'
Pa:hi 'who', Paqi 'what', gal(i) 'who, which, where', āč 'is 'what', -ʔaʔa 'who'
ak'is 'what', kwəs 'when', ka-n 'down what'.

Keresrouan: quw'a 'how', heko 'whither', ka-n 'do what' ʔekiya? 'who'
kwt 'where', kahne? 'who', gago 'who', karin 'where', kwanu 'who'
ka 'where'

Penutran: gu 'who', kwanu 'who', ka 'where', Pa(k)ka: 'what', qanč 'where'

kani 'who', ka 'which', Peke 'what', Pekehto 'where', kāk'i-pi 'when'
sha 'what' 'how', kaku 'who', kanakho 'what'

Hokan: (a)č'is 'what', kura 'where', li: 'who', kudiqa 'who', kugate 'what'
lisa 'who', le'owa 'what', le? 'who', kat 'where', kana 'what', kuna 'where'

Central Amerind: kair 'where', kem 'how', ke:-sle: 'how much, how many'
aʔkan 'who', hakan: 'where', kʔia 'when'

Chibchan: kana 'when', ka 'when', kaig 'who, what, which', kene 'where'

Pa ezan: kīn 'who', kīm 'who', kīh 'what', k'a: 'who', kai 'who', kīna 'who'

Andean: konna 'who', karinca 'to whom', keme 'who', ken 'which', kenas 'when'

kam 'how', kuna 'what', kamisa 'how', kauli 'where', (h)ayka 'how much'

Macro-Tucanoan: kimis 'what is it', karo 'where', kyaisto 'when' - - - - -

/408 (interrogative4) xā /Almosan: -ʔaʔa 'who', -ha: 'who'

Keresrouan: hau 'who'

Penutran: hin-ti 'what', homo 'where', homma:ti 'why', ha:y 'what', hayma 'how'

Central Amerind: hi 'what', helV 'what', hō 'what'

Chibchan: hi 'what'

Pa ezan: ha-ča 'what, why, how, where', haleke 'when', hehe 'when'

Andean: hapa 'how'

Macro-Tucanoan: hā:so'n 'how', hā:peʔa 'who'

Macro-Gc: hō:ri ke 'how'

- 94-ko 'koymali' 19/12 (give₃) ?okw, (carry₂) ko(n), (finger₂) k'o (give₂) yah
 KV 'almali' > ga 'electmali' > ga > ko- 'koymali'
 /322 give₂ yah/ Almasun; yax 'put latch, give present'
 Penutran: -ya?, yah
 Hoken: yow 'take', yo: 'take, get'
 /323 gives ?okw/ Almasun; ?okw 'carry, haul, take somewhere, bring somewhere'
 Keresrouan; -?u 'give long flat'
 Penutran: ?ok-
 Hoken: ukwix 'give, buy, sell, exchange goods'
 Central Amerind: ?u?u 'take' 'take'
 Macro-Tucanoan: o-?o
 /116 carry₂ ko(n)/ Penutran: go:u 'take', ga 'seize', kə 'have', ko: (sing. subject)
 Central Amerind: k'ə- (preposed 'get'), k'ə-ng, (h)ka(n) 'take, carry', k'we
 /269 finger₂ k'o/ Almasun: ko: 'hand', k'y-, k'ida 'little finger', k'eda 'ring finger'
 Penutran: k'al(!)- 'actran with hand', k'o 'take, seize', k'ə? 'hand, arm'
 k'ə?, ?on V(h) 'little finger'
 Central Amerind: k'hə 'arm'
 Chibchan: ko, ko-kuira 'hand', ko- 'finger nail', ko 'hand'
 Paeran: ku (wa)- 'give'
 Equatorial: ko-bes! / kya, kai 'hand'
 Macro-Tucanoan: k'ə 'finger nail, claw'
 Macro-Ge: k'əho 'hand', k'ə 'take, remove', ko 'give'
 /365 hand g Paqa / Almasun: ahcam 'give to', ka-?a:k-e 'my hand'
 ?ə 'put, take, handle', 'get', -ak~ək-a? 'hand, lower arm', á?an 'arm (side)
 Penutran: k'al(!)- 'actran with hand', k'o 'take, seize', ha? 'carry in hands or arm'
 -ahq'-give'
 Hoken: aga~?ga 'give', ?ahanka 'right hand', ?e:ka 'give', -a:x 'give'
 Central Amerind: (h)ka(n) 'take, get, fetch, carry', k'hə 'arm'
 Chibchan: ak-ko 'give', ko 'finger', ko- 'finger nail',
 Paeran: oha 'give'
 Macro-Tucanoan: o-?o 'give'
 Equatorial: a-ko
 Macro-Carib: ək'hə 'give'
 Macro-Ge: aham, ko 'give'

95- ko 'bo' 19/11 hi~ko (thō), ga(s) (thōs)

KV 'iporet zamm' > kV > ko(-k'-) > Kō (7r) > ko (903), salar, ko
 (/772 thōs, hi~ko / Almosan; -akwī 'he', -vk 'he', -ka 'that'
 ko 'that (previously mentioned)', qō: 'that', q'wī-~q'wā~ga 'that'
 -k'w~ -x'w 'this, that', k'wī?V 'this, that'

Keresan; ka- 'he (animate agent)', kye:n 3: 'thō'

Penutian; ka 'that (indefinite)', paka 'thō', k'awh 'he', k'wōs(a) 'thō'

Hokan; (hi-) k'ya 'thō', (hi-) ka'pa 'that', kone 'thō', k'pa 'here',

kagi 'thō', k'ho 'thō', ka~ka: 'thō', k'ahi 'thō', k'e 'here',

-k- 'hither', -k- 'hither', 3o:k 'here'

Central Amerind; (h)k'w'a(14)(n) 'that, that one over there, thō, he'

Chibchan; kama 'he, she', k'hi 'that', -x- 'he, she'

Paean; ka 'this, that, here', ke 'that, what, there'

Araucan; kay 'thō', k'ito 'he, she'

Macro-Tucanoan; k'pa 'thō', k'hi 'thō', kan 'that'

Equatorial; ko 'thō', ko 'thō' k'ō 'that', k'omā? 'this, he' oke 'thō, that'

Macro-Carp; k'pī- 'that'

Macro-Panua; a-k'ē 2 'that, fem', k'ē 2 'that, masc'

Macro-Ge; k'wa 'thō', k'aliexe 'that', k'we 'that', k'wāwō 'he'

(/776(thōs) ga) / Almosan; ga- 'this (near speaker)', ga 'this', ga- 'here'

g'was- 'here, this side, on this side'

Penutian; ge

Araucan; ge'ā de lan 'what is this called?' ge'japa 'what is this'

Macro-Tucanoan; -gī 'he'

- 96- kol 'kol' ~~4/1, 4/2~~ 22/17 (arm₁) . poq₁ (arm₂) k^wana -
 KVLV 'kol, bacah' > kVwLV 'bacah, uzv' > k'ojli 'uzv' > kol 'kol, el'
 /25(Arm₁) poq/ Perutran: waq₁- 'in arm', waqalam 'armpt'
 Hakan: tarpu, pu, puku, ?a:pxuy? 'shoulder'
 Chibchan: po 'arm, hand', pux 'hand', poka 'arm, branch'
 Paeran: pexpep, p₁u, apa(-p₁jan), apixi, apixi, apixi-yi
 Andean: p₁u 'hand', brai ~ b₁bs 'hand' - p₁ 'action with palm'
 b₁bs bueu 'hand', b₁u 'finger', paye 'hand', po 'hand, tones'
 Equatorial: -p₁ 'hand', bo 'arm', apa 'give', apay 'give'
 (ni-) po 'I give', mpe 'hand', upi 'arm', po 'hand'
 Macro-Tucanoan: p₁uk? 'hand'
 Macro-Carib: apo:-r₁, y-opo-r₁, y-ope, ko-spa₁.
 Macro-Panoran: ab?aq 'hand', iua-tcaga 'shoulder'
 b₁bs 'elbow', bo- 'elbow', baboša 'elbow', baš 'tet 'Elbow'
 Macro-Ge: i-pa, -cipa, pa, (ma-)po, pe, pen, (zi-)pe
 /26(Arm₂) k^wana / Almerian: k₁o(-its) 'hand', k₁on 'by hand'
 -k^wano ~ ka 'hand', -han, -agan, -xana 'shoulder'
 Perutran: hkan₁ 'hand', ?ok₁ 'shoulder', k₁ank 'carry on the shoulder'
 Central Amerind: k^walh₁ 'left hand', kan'a 'hand', xi'ny₁ 'shoulder'
 97- karuk 'karuk, m₁q₁ 26/3 (steep) karuk, good koni 26/3
 Komso /
 KVVV 'to sit, be good' > kVnV 'uyam₁' > k₁ano 'match, other side' > Kon- 'komso, m₁q₁'
 > komso / kon-uk 'm₁q₁'
 /kani 'good' (R321)/
 / 663 (steep) karuk / Central-Amerind: (Artecian) ka 'sit down', k'o 'lie (down)'
 (Taw) k'uo 'lie down'
 Paeran (Proto-Choca) k₁h₁i
 Andean (Qawagar) qonag
 Macro-Tucanoan: (Proto-Tucanoan) k₁i-r₁, (Tucano) kani, (Desene) kar₁, (Achuar) kar₁tan
 Equatorial: (Noro: Aguaruna) kana, (Timote) ke₁n.

98 - kon 'omoz' 24/17 (~~back~~) kana (back-) / kana /

KVNTR 'arka, arhadas' > kVNtV 'krs, kelpa' > koptV > Kon 'arkhadas kaskor' (Mk)
/ kana 'back' (R11) /

99 - katkoq 'saken bsceli' 30/8 (plea3) k'wit'

KVTV 'bsceli' > kVtV > k'it'ekV > Katko-q 'saken bsceli' (Mk)
/ 294 (plea3) k'wit' / Almosani (Proto-Satoh) k'wit, (Proto-Algo) shkwa 'louse'

(Proto-Algonquian) chikwa 'louse' / Hokeni (Proto-Hoken) aHk'wi 'louse'
Andean: (Proto-Quechuan) kuči

100 - kos 'sift' 23/8 kuli 'good, healthy'

KVLWV 'bsin, heps, bilesih' > kVlwV > k'olba > kol 'sift' > kos 'sift' (Mk)
/ kuli 'good, healthy' (R32) /

101 - Kov - 'koumali' 24/20 ko (go4) .Paka (go5)

KVJV 'gimeli' > gVwV / gwVJV > göbe > Kob- > qov- (Mk)
/ 327 (Go4) q'oy (ko) / (Penutan) q'aya, (Patau) k'ayi; (Haida) koy;
(Northern Sierra) ukw. (yuh) ko.

/ Andean: (Patagon) Tsoneho' oli 'go!', (Sibela: Auca) go, (Zapara) ukw.

/ Macro-Panani: (Guaficuri: Toba, Macari, Abipne, etc.) ter. ik, ik'wi (etc.) ka

/ 328 (Go5) Paka / Almosani: (Proto-Algo) a- / Penutan (Oregon, Kalpaya) -Pa.
Pök 'enter', akhw 'enter', Paka 'come in', ok 'enter'

Hokeni a., ha 'woman goes', a 'move', PaX

102 - kousk 'agiz balaq' 22/20 'eat'

KULV 'bajar, ystmeli' > KULV > kol- > koglu / kogoí > koyus (Mk)

(kuri R212) 'eat, swallow; tooth' (under 'kuri R212')

Andean: (Penuti) kut, (Tanoan) kol- (Andean) kvl-, (Tucanoan) kVL- 'eat, swallow'

tooth' (under *kuri R212)

to3 - ~~koymak 'koymak'~~

103 - kumrs ka / kumpa 'kareca' 23/16 (fly) kumpa, kama 'snakes, worm' (R660)

KVMV 'bsceli' > KUmV > kumi > Kumir- > komusya > karinca 'kareca'

/ 299 fly k'ampa / Penutan: (Oregon: Siwilaw) k'upi 'mosquito'

kama: si? Po hha: pa, čab 'bee, honey', kab 'honey'

Hokeni: kamek, s'amo, c'arimu, a-komo-h, a-komo-ek.

Macro-Tucanoan: pepe 'bee', kob. komanca, kumana.

Equatorial: kaa p. kop 'wasp', ngaba 'wasp', kava 'wasp'

Macro-Ge: kop, kob, kube

104- kurbağa 'kurbağa' 28/14 (frog) k^wag'at (R294)

KVRV 'kurbağa' > gwVRV > k'es(o) > Kis-baka / kur- > kur-baga.

/308(frog) k'wag'at / Almsan: weq'iq, (Kwak-wala) wq- 'frog, toad'

wqa 'frog, toad', k'wq-

Kereswan: skač 'frog, toad', kwa:řə?

Penstian: weget'as, wata'k, wat'it'ak'it 'sounds of frog'

k'it'k', šohatš, wo?

Hokan: (wa) tak', wa:řah? ~ wa:řaq?, wataq' ~ wata?

Central Amernd: waka, k^wa. k^we(h)(n) 'frog, toad'

Macro-Panoan: wawa

~~105- kuro 'kuro' 28/16~~

105- kuj 'dig, geode, magara' 30/14 (dig)

KVWV 'magara, delch' > k_vWV > Kuj 'magara, vad' Amernd: (o) kwa (dig) (R122)

/185 dig 1 (o) kwa / Almsan: k'a 'hole, pit', kuyi 'dig',

Kereswan: oka- 'make a hole', oka'hole, ka'hole'

Central Amernd: (?) ka(h) 'dig, break', k_v, 'to plant'

Chibchan: kwi 'dig up', kus, kaye 'hole', kwisa, gu 'hole', oha 'hole'

Equatorial: aka 'hole', aka 'nostril', (va-) he 'hole', aha 'mouth'

~xu 'hole', kwa 'hole', ikwa 'hole' (hwa) 'hole'

106- kuyuk 'kuyuk' 30/4 (tail) k^wats

KUTV 'kuyuk' > kudV > k'judo(rgV) > Kudruk > kuyuk 'kuyuk'

/350(tail) k^wats / Almsan: hc- tail (of an animal)

Penstian: k'ot', k'ate, Pisi, -asa, haci, k'ghs, --he? / Hokan: he?e

Central Amernd: k^was ~ k^wasi, k^we, / Chibchan: kwa

107- kuy 'kuy' 30/11 (waters) k^wats

KUTV 'suya daldemah, baticmah' > kudV > k'udá > Kud- > gug / kuj > kuy

/857(waters) k^wats / ~~g^w~~ 6s sidat 'soft water', hos ~~g^w~~ 'soft water'

Almsan: kuc 'drink', kusru 'drink', kwari, kasi(-?na) 'drink', okat 'drink'

Andean: kot, kač, xoto

Macro-Tucanoan: kutapu

Equatorial: su-hwaše 'lake', hūce 'swamp', keasi 'lake'

Macro-Ge: i-kotu 'drink', i-kote 'drink'

108- leyleh 'leyleh' 32/1 (goose) laq'laq'

LUKV 'kar' > ÍVKÍVKV > ÍekleKV > (j)eglele > leglele > leyleh
/343 (goose) laq'laq'/ Atmoran: kela: hkewa

Penutan: la:q, la?la?, lah', lak, loh, 'wild, goose', la:lah, lálale, lálalele
Hoken: (r)alaq, hla: la ~ lala

109- maya 'ausq is' 32/5 (hand/give/measure) mo-n ~ ma-k ~ mo-r

MVNV 'cl' > mVnV > māñā > bĀn- > maja > maya 'ausq is'

/370 (hand ~ give ~ measure) mo-n ~ ma-k ~ mo-r /

Atmoran: mi:le!wa 'give', mi, mi! 'give', -mi 'hand', ma?wa 'give put/latch'

Keresovan: ha-m'asdi? -ni 'hand'

Penutan: m- 'to hand', ma 'hand', m-C 'hand, take', meh 'hand', me:y 'give'

meh 'take', ma 'hand', amə 'give', -ma 'hand', me? me 'hand', ima 'give'

make 'exchange', mo:y? 'give', ma 'give', maken 'hand'

Hoken: mal(n) 'hand', man ~ mo 'give', -mu- 'carry', mas 'carry', max, ms 'have'

ma 'hand', mas 'hand', mane 'hand, arm', magc 'give', amake? 'give', make 'give'

-ma:we 'hand', maksel 'give', ma 'hold', me:n 'hand', ma?a 'bring, carry' mam 'bring'

meh- 'take, along, fetch', imi, ami 'bring', men 'arm'

Central Amerind: ma 'hand', meha 'give', man ~ mō 'hand', mē 'give', mā 'hand'

Chibchan: eme 'take' mē?ta 'hand', mukvish, mux 'finger', imi 'seize, catch'

isli 'hand', imi 'finger', ami 'finger'

Paizan: mo 'give', mut (-sma) 'give' (sma = 'one', for SEM 'one' see One, below)

110- (mi) 'sorgulayci zamir' 34/13 (interrogative) min ~ man ~ men)

MV 'sorg zamir' > mV > mV > -mi 'sorg elu'

/407 (interrogative) min ~ men ~ man / Atmoran: m'a- 'what'

Keresovan: mana 'who', matswe 'what', mā?tu 'when'

Penutan: mñe 'when', mñ 'when', mat 'how many', mñe 'where', mana 'what'

mi(n)- 'what, that', mñni 'who', mñtan 'when', mñy 'down what', mñni 'where'

mñtan 'when', mñti 'who', mñni 'where', may 'who', man 'who', ma-š 'who'

mač'a 'who', mac(a) 'who'

Hoken: ma 'who', Pambi, am, mñli, mahaya 'where', me:p 'who', mñyom 'when'

mñy 'where', mñac 'who', mñli 'where', mñli, mñyempe 'who', mñli 'where'

Central Amerind: hme 'what'

Chibchan: ambe 'what', me 'who, how', mñ 'who', mñni 'where', mñti 'when'

Paizan: mo 'who', mana 'when', mñti 'how', man 'how many', ma'na 'when'

mo 'gt who', mñc 'when', mñka 'where', mñzas 'how often', mñti 'how many'

Andean: xamanmi 'where', ma? 'what', ma-c 'what', impi 'when', imi 'what'

imay 'when', mayqin ~ maygan 'which', muft 'how much'

Macro-Tucanoan: de!mari 'when', -mñi 'where is it?' ~ ~ ~

111- o 'bu' 10/8 (oneg) hu, (this₃) wi, (two₃) wi~wa

HV 'o, bu' > ?u 'o, bu' > o > o-(l) > ol (Mk) > o 'o'

/598 one_g hu / Paetzan: huyi: / Andean: huk / Equatorial: huarani /
Macro-Panayan: hu₁ / Macro-Carib: hu

/774 this₃ wi / Almoson: we 'tho (nonpersonal)', wa 'tho (personal)

wo 'tho (restricted)', w-~ wet-~ we? 'he, his', w-é? 'tho-hand'
wi: la 'he, se, it', *~w-a:š-ka (numeral suffix on 6, 7 and 8,
etymologically 'tho-hand-left'), w'a 'in that place'

Penutan: w-eš-ka 'left hand', w-eš 'hand, arm', w-iš~woš 'hand, finger'
w-aš 'hand', -tī-w-aš 'nail, claw', wiš, ow-iš 'arm'

Hokan: wi~wa

Central Amerind: w-aš 'finger'

Chibchan: w-iš-ka 'arm'

Macro-G: awa 'that', owa 'this'

/823 two₃ wi~wa / Almoson: wi~et wiwa 'call each other'

wi~ntama wet~wa 'tell, each other'

Keresiovan: Ju:~w'e

Penutan: wi?in 'other'

Hokan: ?owe 'other'

Central Amerind: (h)wi(n) 'two, twins', wa(ye), won~wan~waka, wi~wV, wi~w,

Andean: wahi 'other', wa 'other'

112- oda (otaq) 'eu, gadir' 18/12 (house₁) toh

HUTV 'cu' > ?U(T)V > ōt'ū 'gadir, eu' > otag > otay (Mk), oda

/394 House, toh / Almoson: te:wa 'be', ta 'dwell, live', -ti, te, ta? 'be'

Keresiovan: ti 'dwell, house'

Central Amerind: to, th₃-, (?)tu (h)

Chibchan: tou, thau,

Paetzan: utu, uti, toh 'village', te, te 'house, nest', tay, atay.

Andean: ata, at, uta, ita.

Equatorial: uza, aja, asi, ito, esti 'nest', atia 'nest', idai

Macro-Carib: ato, ata, ota, (all 2 house)

Macro-Panayan: ti 'nest', ati, eti

113- oku - 'okumali, saylondi' 57/1 (say₃) ko?e (bark) wole

wVkv 'saylondi, saylondi' > wVkv > oki > oqi-(Mk) > oku - 'okumali'

/620 say₃ ko?e / Almoson: hegoi (h < *zero), hegoi hego: 'shoot', ke, -ki- ku 'speak'

-ky- 'says', oko: (quota - five), -ač, oku / Keresiovan: -ka?, ka~kæ 'story' (say₂)

Hokan: -go: -, -ko: - 'talk', ka: -, kiwa, ga(-nu) 'speak', ke, ka?, ko, ga-ga-ya 'to talk'

/43 (bark) wole / w?pk^wa, wahi'pa, waka. / Penutan: wax 'cry' wo?o 'howl'

wVkv 'cry', wa: xal 'cry', wo?al(?) 'howl', wahi 'cry', wawawa 'cry', woi: ha 'howl'

Hokan: wo 'cry', wo-wo 'bark' / Central Amerind: wo? / Andean: waga 'cry'

114 - on 'sayi' 41/20 paa'full, enough, all', (goods) poy, (large) po

PVHV 'sok' > PV(H)- > P'VbV > on 'on'

/336 (goods) poy / Almosan; p'ayaq 'ready, ripe, cooked'

Chibchan: bay, bui / Macro-Ge: pey 'beautiful, good', epai 'beautiful', epai 'beautiful'

/429 (large) po / Hoken: -po (augmentative), -mba' (augmentative (artificial))

Chibchan: oba, buy / Paezan: bi.

115 - on 'say' 41/20 (goods) poy

115 - ona' / on-da 'onda' / ' 10/6 (that)

HV 'o, bu' > Pa(7e) > é(a/c karimi) > af-n) > ~~an-~~ > on-a (MK KB)

/266 (that) Pa-ha / Almosan; Pa: -, -7is 'his'

Keresovan: ha? / Penstian: ha:s(a) 'this', ha? -ka, Pa-~7e-, 'him, her, it'

hin-te 'to do it', ha 'this, he', ha 'this', he 'this, it', ha?ins 'this', he(?) 'he, he'

Hoken: ha'he', hamya 'his, her', ham.yab? 'he'

Chibchan: a 'he, she, it'

Paezan: ham, 'that', ha:ibona 'that, thing', hake 'that (one), three', huen, ha

Ankan: hausan 'this'

Equatorial hōhe, hū 'this'

Macro-Carib: hīnū 'this', hy 'this'

• Possibly connected with HE/SHET, ?i~i?

116 - ö - 'dōšōnmek' 10/19 (ear) isa (sees) Pica, (eye) asa~aša

HVCV 'gsmeh, al, lamah' > ?Vw3wV 'gsmeh' > ēbžō 'gsmeh, an, lamah' > ö(1)- > ö- (MK)

up(ear) isa / Almosan: -chšc 'hear' / Keresovan: hōhs / Hoken: i-sa / Equatorial: e-isa, ise 'hear'

Macro-Panoran: ičo-ka

/630 sees Pica / Penstian: c'e, 'hiza, heš, huc'c', heš't- 'watch, guard', ?is, Pich 'eye'

ič 'eye', wic 'eye' wač 'eye'

Central Amund: ce 'eye'

Chibchan: išen, hātī 'look for'

Equatorial - esa, hīstn, -ci 'eye', eēa 'eye' / Macro-Panoran: is-

/249 (eyes) asa~aša / Almosan: awš 'eye, face' / Hoken: aša~ax'a

Penstian: sasa? / Macro-Panoran: -sasa, -šas, -sas.

117 - öj / öy 'zaman, yap' 11/8 (beg) ?i (love) ya

HUV 'tolive' > huV > oje > öj > öjün (yakut), öj (Twaan) 'zaman, yap'

/42 (beg) ?i / Keresovan: ?i, i / Macro-Panoran: hi, h-

/445 live ya / Hoken: ya, -i?, yai 'stay' Chibchan: uya 'nest'

Paezan: ya 'house', ya 'house'

118- peh 'saglam' 43/6 (bone₁) pak, (stone₂) pake

PVKV 'set, silu' > PVKV 'bāh, agi' > pek 'saglam' > bek > bek(MK) > pek 'saglam'
 /86 (bone₁) pak / Keresuan; wahu / Penutan; baka, baka 'tough'
 pak, pali 'hard', pake; pak 'hard'
 (201)

Hokan: (ali-) piH 'bone, egg', ipa:zi 'strong', pa?ay 'perce'

Central Amerind: wahu 'be dry'

Andean: paxo-let 'dry season' (letz 'season') paka 'be dry'

Macro-Tucanoan: mbagn 'hard, unripe', bə(x)ka 'hard', bika?a 'hard'

Equatorial: pāhīa 'bone', panga 'hard', pen 'hard', panha 'bone', pali 'bone'

/225 ~~stb~~ (stone₂) pake / Almon: pegem: pi 'stone knife'

Penutan: pišwe 'rock' / Hokan: pi / Chibchan: uapa, upa, upaya

Paizan: bege, pegane, / Equatorial: pakon, Macro-Ge: pə

119- sag- 'sagmah' (seed₂) scu 2/2

CVHV 'hokan; elemeli' > SVHV 'elemeli' > sāgo 'sagmah' > sag- 'sagmah'
 /635 (seed₂) scu / Keresuan: d²i:ya, hi:d²in, (hi:-)za(-ni), ju, 'seed, grain'

Penutan: uxa, ŋo, ŋo, ŋet 'pecan nut'

Hokan: iso, Piso: ~ Piso, ŋo, Piso, ŋ 'rust', ŋi 'gram of corn, corn'

Andean: (ye) c'oy.

Macro-Panacan: (zu) cu, ɬos, ɬo, ɬoi, i ši, es

Macro-Ge: zi

120- sag 'saghlh' 1/19 (blood₃) Pita

CVHV 'kan, nepes' > PVsxV 'kan' > sēga 'kan' > sag 'saghlh'
 /27 (blood₃) Pita / Penutan: ɬas, es, ās, ɬic, rsič, iɬikɬi, ɬate.

Hokan: (i-) ɬit

Central Amerind: ɬet

Paizan: iɬi

Equatorial: (m-) iɬah (-na)

Macro-Panacan: iɬiɔt 'red'

Macro-Ge: iɬso 'red'

121- -sɪ 'sɔnɛh' 'sɔngɔyɪɪ' 1/2 (that's) sɔ
'sahpɔ ɔlmah'

CV 'ɔsɔrɛt zɛmɔs' > SV 'ɔ.ɔsɔh zɛmɔs' > SV' > -sɪ 'sahpɔ ɔlmah'
/ 762 that's sɔ / Almosan: s- 'that, indefinite article, noun prefix'
/ Hoken: sɔ 'that yunder' / chebohan: sɪ 'it (shn)', sɪh 'it (plant)'
Andean: sɔhɔn 'that (near person spoken to)'
Macro-Carb: sɔ- 'he, she', sɛnɔ 'thō'
Macro-Ge: sɔ 'he'

122- sɪlɪh 'tɔlɔwɪh' 4/19 pɪtch (resin) salah ~ sakal
zɛt (resine)

CVLV 'bɔlɔh, hɔr' > SVLV > sɪlɔ 'ɔɪ, hɔɪ' > sɪl- 'tɔlɔwɪh' > sɪlɪh 'tɔlɔwɪh'
/ 571 pɪtch (resin) salah ~ sakal / Penkan: c-x-(l) 'pɪtch, resin'
ɛakɔ 'pɪtch (resin)', s-k-c 'wɔn, pitch', sɔ: xɔl 'pɪtch'
Hoken: salɔh 'pɪtch, sticky' / Central Andean: sɔlɔ 'pɪtch, gum, soap'
• The direction of metathesis is not clear.

123- sɪnɔr 'ɔɪtɔlɔdɛn bɪr' 6/17 (One &) ɛɛnɛ

CVNV 'tɔh, ɪk' > SVNV > sɪɔnɔ 'bɪr, tɔh' > sɪnɔr > sɪnɔr (MK) 'ɔɪtɔn bɪr'
/ 547 one & ɛɛnɛ / Hoken: ɛ (e:) HV / Andean: ɛɛnɛ, ɛɛ / Macro-Tucuman: ɛn
Equatorial: ɛɛnɛ / Macro-Carb: ɛɛwɛnɛ, ɛɛnɛ / Macro-Ge: ɛɛnɛhɛ

124- sɪdɪh 'sɪdɪh' 50/8 (unne,) sɛhɪ

SVKV 'ɪdɔr, ɛɛnɛh' > swɪkɪV > sɪk 'ɪ' > sɪk > sɪd- > sɪdɪh 'sɪdɪh'
/ 840 (unne,) sɛhɪ / Almosan: sɛhɪ, sɔxwɔ 'urinate'
Equatorial: cɔkɔ 'urinate', sɪhɪ, cɔxkɔɛlɔ

125- sɔkɛl 'hɔstɔ' 3/14 bɔdɔ ɛɛkɔ

CVKV 'kɔtɔ, zɔrɔr' > sɔgɔwɔ 'zɔrɔr ɛɛnɛh' > sɔkɛl > sɔkɛl 'hɔstɔ' (MK)
/ 41 bɔdɔ ɛɛkɔ / Almosan: sɔhɪ, sɔhɔn, sɔx.
Keresuan: ɛɛxɪ, xɪk, sɪsɪkɔ, sɪɛɛ / Macro-Panoan: usɔx, sɛkɪ, sɪhɪ, sɔkɔbɔ,
ɛɛkɔbɔ, ɛɛhɪ 'plague' (veba)

126- sɔ 'sɔ' 9/17 (waterɪ) sɪ (waterɪ) cɪ

CVWV 'sɔɪ' > sɪwɔV > sɪɔbɔ > sɪb > sɔ 'sɔ'
/ 856 waterɪ sɪ / Almosan: -ɔɪs 'water' - sɪtɔ ~ cɪntɔ 'in water' sɪpɪwɪ 'river'
Penkan: sɪ- 'water', sɪsɔ 'creek', wɪsɔ 'rain', sɪ 'drink', sɛw 'river', sɛ 'water'

127 sölön 'kup' 3/9 (bird₁) c'ik(c'ih) ~ c'uk(c'uh)

CVKV 'kup' > (č'w) VHKV > sšū(w) > sšūlm > sölön 'kup'

Almosan:

/63 (bird₁) c'ik(c'ih) ~ (c'uk(c'uh))

Almosan: šššpa 'duck, fowl, large, bird', c'o:c'o:, c'ix^w ~ c'ax^w ^{or prey,} 'pohkawk',
Keresouan: č' Pnā?

Penutan: c'ic' 'small bird', č'ax 'blackbird', č'āpāy 'bluejay'

č'ahh 'redwing blackbird', č'cht 'redwing blackbird', coh 'blackbird'

Hokan: č'iy 'bird', c'o:q' ~ c'o:q' ~ c'w:KV 'yellowhammer'

Central Amerind: ce- 'eagle'

Andean: č'ip, cškt 'bat', č'exčux 'bat', c'agha 'heron'

Macro-Tucanoan: š'ik'a pē 'hawk'

Macro-Panoan: š'ok'i

128- tavuk 'tauh' 32/12 (owl₁) tuk(L) (Quas) takaka

TVKV 'tauh' uya ōrdch > tVkv 'ōrdch' > t'jók'a 'tauh, erdch' > trakigu > tavuk

/554 (owl₁) tuk(L) / Almosan: dx- 'owl, hoot'

Penutan: tók kuli, tuk'illi, tókun, hutuk:lu 'hoot, owl', tukur

Central Amerind: tuk

Chibchan: tukuru

Paeron: t'ut'ut'

Andean: tuk

/582 (quas) takaka / Hokan: taKakka ~ t'aKakKa 'valley quas'

Central Amerind: takaka ~ kakata

129- te 'bu' 50/12 (he/she₂) ti ~ ta

TV 'gösterme zanır' > tV > t'ā(t'ē) > ti-(kō) > Yalutqa: i-tū, Tapa: tē, Tr. te

/376 he/she₂ ti ~ ta / Almosan: -T 'he', ta ~ t 'that', -t- / -d- /, ta(!) - tay 'this'

Keresouan: ti(!) (?) 'this, he'

Penutan: t 'that there', tha: 'that', r ~ t- 'his, her'

Hokan: t-, -t, d-, t-, d-, r-, -ita ~ uta ~ tai 'this'

Chibchan: -ti 'he, she, they', ti ~ te 'he, she, it'

Paeron: ta(!) 'that', tai 'he, she', tama 'this'

Andean: ta 'he/she, they', -t-, d- 'this/her', t- 'his/her, their', teye 'that'

Macro-Tucanoan: to 'there', toho 'that', ts 'this', tög 'that', to 'there', atu 'there'

Macro-Carib: -t-, da, da:, dya, are 'this', ara 'that', ranun 'that yonder, he/she'

Macro-Panoan: tu- 'that', tu- 'he, that, they', tsta 'he/she'

(r < d)

teoto 'they', te 'this', te- 'his/her', t-, -t, 'his/her', ta(h) 'that' d- 'he'

Macro-Ge: ta(m) 'he', taq 'this', ts 'he', -ti, ts 'he', t-

(TERKE-AMERINDSE)(two₄) tap

130 - teber 'rlu' 56/12 (two₁₁) take two₁₂ tap

-31-

TVWV 'ikl' > tu?V > tju bu > TVbVr- > teber (su) 'ilmer' Tr.

/824 (two₄) tuk / Chibchan: tukwa 'second' / Paanan: taka 'other, more'

Macro-Tucanoan: atuka, atuka / Equatorial: tuku 'two'

Macro-Carib: tukunuma / Macro-Panoan: ts?lu 'break in two pieces'

/831 (two₁₁) take / Almosan: taku- 'between two items, among'

Chibchan: take / Equatorial: tagu / Macro-Carib: tage, acah, aake, ta atag, atake

/832 (two₁₂) tap / Almosan: tai pawin 'two, two of a kind'

tepa: tetuwali / Macro-Tucanoan: tubm /

Equatorial: tepui / Macro-Panoan: taboe

131 - ti la 'isiran bocoh' 51/8 (ant₁) tai, (Louse₁) ti, (Louse₂) tina

TUVV 'bit' > tjaV > t'ijV > Ti- > ti-ler (Eshuygera) 'isiran bocoh'

/16 (ant₁) tai / Macro-Tucanoan: tiy, di:, tuwe, at'oho, (n)duy(c)e, i:ti

Equatorial: tay, tahii, taie

/457 (Louse₁) ti / Penutan: ti:wi, dih (lowe (head))'

Paanan: i si, i si, i so 'plea', thf, es

Macro-Panoan: (cey)sey, ci:

Macro-Ge: tuk, tum 'plea, sandfly', o-itoris 'trch'

ts 'trch', tære 'trch', toktaa 'plea', ter 'trch', čšika 'trch'

/458 (Louse₂) tina / Almosan: si?dis 'nits', sandan 'nits', int 'nits'

Keresrouan: šina 'lowe, plea', tina, d'is: ?noh, ocinan.

Hokan: c'in 'trch', cina 'wood trch', cin / Chibchan: šisunta 'nits'

132 - toklu 'boynuz hayvan' (tar₂) tuk 52/7

TUKV > tokE > tok'ā > Tok > tok-lu 'boynuz tabani, boynuz hayvan 'kayvan'

/251 (tar₂) tuk / Penutan: tlu:, tu?uy, tu?c(ta)

Chibchan: du-lu, duleh ~ nugg, ituk ~ tokwa / Macro-Tucanoan: tikipu

133 - tolu? 'tolu?' (hit₁) tlu^w, (hit₂) tolu 51/19

TUKV 'dumeli' > tokV > t'ok'u > toki- (MUKB) > ~~to~~ tolu? 'tolu?'

/389 (hit₁) tlu^w / Almosan: tlu, tlu'an 'stop', tlu'oh, cih. 'destory', eox^w 'be hit'

Keresrouan: tsik^w, tlu^w, takt 'be broken' / Macro-Panoan: tlu, -tlu, in palutali 'tanos'

tak, tak, ta- / Macro-Ge: čih, taik

/385 (hit₂) tolu / Almosan: ts? 'pound', t'a- 'knock' / Keresrouan: ?da? 'pound corn'

t'a- 'knock' / Penutan: tōh, tōh, ta. / Andean: tolu 'pōht', tolu'e 'quarrel'

134- toy 'šilen, bayram' 50/17 (buy) teu, (hand₂) atu

TVHV 'vermeli' > dwV(H)V > t'uja > toj > toy (MK, KB)

/109 buy teu / Almoson: teu, da 'take' / central Amerind: te, tū.

/358 (Hand₂) atu / Almoson: da- 'take, hold, carry in hand', da-, -t'ay

/Keresian: -di 'give' / Penutan: ts 'give' / Hoken: tu 'with the hand'

da- 'with the hand', du 'with the fingers', du- 'with the hand'

d-odu, du- 'with the hand'

Chibchan: ita, ata, atu, ter 'carry', te 'take'

Paezan: ta? 'take', tea- 'give', ata 'take', do 'take', etea 'take, catch, grasp'

Andean: tu 'take', ata 'take'

Macro-Tucanoan: da- 'give', ter? / Equatorial: da 'give', di.

Macro-Carib: utu 'give', ts 'give', to- 'action with hand'

Macro-Panoan: ts ~ tra 'give' / Macro-Ge: to 'bring', ta 'take', to 'bring'

135- toynak 'toynak' 55/10 (hand₁₀) tap

TUPV 'toynak, tirnak' > tUpV > t'jüp'o > tubínak (tubín-k) > tuyay (MK) > toynak

/366 (hand₁₀) tap / Paezan: tabi 'take with', Macro-Tucanoan: daparo

Equatorial: tap, tapan 'arm', tapaci 'wing' / Macro-Carib: dapue 'arm'

Macro-Ge: dabo 'finger, hand'

136- turluk 'şadır' 52/15 (cover) telu

TUKV 'şadır' > tUgV > t'jügo > Tugur > turluk 'şadır'

/161 (cover) telu / Hoken: t'c'ig 'close', šik'o 'blanket', -čak 'closing up'

dlk'au 'pash', Foxa 'pash'

Chibchan: šuku-ta-hpe-ni, telara 'pash', tukusi 'be hidden'

Macro-Ge: atak 'dress', talu 'clothing', delu 'woman's shirt'

137- tokenneli 'bötme' 52/3 (die) t'iq

TUKV 'kaybolme, bitlen döme' > tVKV > t'ukü > tüke- (MK, KB, IM) 'suna emeli'

/180 (die) t'iq / Almoson: č'iq- 'kill, dead', č'iq- 'reflect harm', toxu 'kill (gone)'

Keresian: -st'u, tUge 'die, dead' / Penutan: tinar 'die, recover, cure, pain'

dæh 'kill', c'o:q', ts'q. / Hoken: (a)t'ik 'kill'

Central Amerind: te, ts(n). / Paezan: tohte 'kill', tani / Macro-Tucanoan: tskuina 'kill'

Equatorial: to?pa? 'hit and kill' / Macro-Carib: d?is, di:y, tika 'kill', etcha 'die'

Macro-Carib: d?it, di:y, tolu 'kill' / Macro-Ge: itux 'pash', t'o, tū, tūr, tūh,

tū ~ tūk, tu, tere, dau 'death, kill'

128 - tolōr- 'tolwrmeh' 55/3 (salwa₁) tupa

TUPV 'tolwrmeh' > tupV > t'üp'i > tōpkōr > tōkōr- 'tolwrmeh'

/610 (salwa₁) tupa / Keresrouan: čapā 'salwa', šupf 'I spit'

šūpā 'salwa', šupšup 'spit' / Penutran: tuba 'spit', tupa 'salwa', tufkita 'spit'

tufka 'spit', tub 'salwa', tujp 'salwa', tšbal 'salwa', šubinih 'salwa'

Central Amerind: sōp'oh 'salwa', Paeran: ičituba 'spit'

Andean: tufcun 'spit' / Equatorial: šura tšpōt 'salwa', šupit 'spit'

šupe 'salwa', nasop'ē 'his salwa', Macro-Carib: tusa 'spit'

Macro-Panoan: čep 'salwa'

139 - tūy 'tūy' 52/6 (skm₁) toke

TUKV 'ber, sag' > tVMqV > t'šük'e > tūk > tū(MK, ka) > tūy

/654 (skm₁) toke / Andean: ütē 'lip', bu-suē, (zəg) cəg, sug 'hide', zek, Gokwe

Macro-Panoan: t'ah, tən, tən / Macro-Ge: takə, i-tak-s, tōčāi

140 - uca 'woyruh sokumu' 10/20 (bone₂) tui, (foot₂) asi?, (hand₃), (w-)hiš ~ (w)hax
(rib₂) ca

HVCV 'kemik' > HV(w)čV > ubč'V > ūčā (MK) 'sirt, arka, bel, kalqa'

/87 (bone₂) t'ui / Almosan: s-c'um? ~ s-c'am? / Penutran: ca, čiy, sa

Hokan: ciyalk / Paeran: cucik / Andean: tuhu /

Macro-Tucanoan: tu, cu, soh, / Equatorial: hičūčūčū 'gaw bone'

Macro-Panoan: šao / Macro-Ge: dš'i, te'y, ci, zi, yi, hi, hō 'body', huy 'body'

/302 (foot₂) asi? / Almosan: sīt / Keresrouan: pas, asu, axu, si?-t, Pašf 'knee'

ha-sdi?-ni, si / Penutran: asi, siya? / Hokan: sa?ye, ap-si:h (apz body-port prefix)

sa - 'pertaining to the foot' / Macro-Panoan: iše 'leg', t-ose 'lick, tread', t-ose 'lick, tread'

/359 (hand₃) (w-)piš ~ (w-)paš / Almosan: -V?š, w-é?š, -w-aššī-ka (numeral prefix

on 6, 7, and 8) / Keresrouan: išū?, piš. / Penutran: si- 'acton with finger'

si, piš'u, išu, paš, w-, ešī-klə?a 'left hand', wEšī 'hand, arm' / Hokan: is 'take', a-is-ka

Central Amerind: waci 'finger' / Chibchan: wiš-ka 'arm', ihčf 'upper arm'

Paeran: šo 'give quickly', Andean: yōš, haš 'arm', Paewāš 'fingernail, nail'

Macro-Tucanoan: iši 'give', šo / Equatorial: ič'i 'arm', ič'o 'give', yajā 'arms', aška 'arm'

Macro-Carib: (ka-)ci- dume 'finger' (dume = 'hand'), ma-ugci, (tha) usi 'my hand', yajō 'arm'

Macro-Panoan: ič 'hand', (from i-cami-šč 'my left hand', i-pa:-ič 'my right hand')

siši 'finger', eme-siši 'finger' (eme = 'hand'), išt-p / Macro-Ge: išo 'forearm'

/590 (rib₂) ca / Keresrouan: -sa-tu? / Penutran: ca 'bone', sa 'bone' / Hokan: ša ~ sa

Central Amerind: ca 'ribs' / Macro-Panoan: šao 'bone' / Almosan: put 'right, exact.'

Central Amerind: pet 'right (side)'

141- üleš 'paylaš' 43/14 (big) pala

PVLV 'soh, dolu' > palV > p'üle > üle- > üle-š 'paylašmah'
/62 (big) pala / Almoan: w'ā:la:, pel. / Penutran: pala /
Hokan: pɔl(ʔ) ~ pɛ(L) 'much' / Paeran: wala

142- üt 'delih' 48/6 pet(u) vagne (vagnat) put

PVTV 'delih' > p'u(t)V > 'delih, uulua' > p'öt'è > üt > üt (Mk) 'delih'
/842 (vagnat) put / Almoan: bēs, saputts 'anus', sebud, -pš 'anus'

Penutran: pūč, pīs, Yau-, poto 'penis', lapus 'anus', potol

Hokan: i/a-pEš ~ i/a-pEš, be:čhVdV ~ wic ~ wac 'uulua'

vi:θ, la-bešV?, d-i:bis, hapicatt / Chibchan: butte, petu-is-topucca 'anus'

Paeran: pot, lusi, poru / Andean: upstr 'anus', pūta 'hole', phutlu,

sebu 'uulua' (strikingly similar to Mohegan sebud, cited above),

mbitikape 'anus', hbitikape

Equatorial: petu, sli phuta 'uulua', apčirč 'uulua', pīero, apšit, ped,

ap'uta-ni 'buttocks', pāts-nawa, pēde 'clitoris', pīce 'uulua'

Macro-Carb: pūi, pōta, boč'i 'pubic hair', pīri 'penis'

Macro-Panoan: busu-kan 'anus', opet, bes, 'penis', buš, pesu

Macro-Ge: putote

143- üt-ü 'otclenah, tūteni yahanah' 48/12 (preg) pet, (Moon) p'ot, (Sun) (p'it ~ p'ut)

Notes: Perhaps more than 1 root -

(burn2) peg ~ poq
PVTV 'kōl, yunh' > pVdV > p'öt'è > üt- > üt- (Mk) 'otclenah, yahanah'

/280 (preg) pet / Almoan: peTk- 'catch fire', po: tawe:wa 'make a fire'

Keresian: peti / Central Amerind: be:te 'burn' / Macro-Carb: apote, pote, poto, piate /

Macro-Panoan: pat, pest / Macro-Ge: pote

/489 (moon) p'ot / Almoan: pīt- ~ p'it- ~ p'ikw: 'moon, sun, light, sky'

/Keresian: pa / Penutran: Pop'h 'moon, sun', pok 'moon, sun, luminary', poyla 'moon, month' /

/Central Amerind: p'o / Macro-Carb: pody, podyome, padano / Macro-Panoan: badi

Macro-Ge: bota, putja, putwar, etc.

/238 (sun) p'it ~ put / Almoan: pīt- ~ p'it- 'light, sun, moon, sky'

Keresian: budzūw'isti 'lightning' / Paeran: pīté, pīs, pīšā,

Macro-Tucanoan: widoch / Macro-Carb: bedu, wedo

Macro-Panoan: badi 'sun, day' / Macro-Ge: bedō, lūt, budu, pūd, pūt, pud, put, putu

/102 (burn2) peg ~ poq / Almoan: ba:q ~ ba:q 'fire', bika 'transfer fire'

Penutran: p?i 'fire', p?i 'fire' / Hokan: (i)p'(K'), ?ihp'a- 'cook, bake' (psm)

Central Amerind: p'ha 'fire' / Chibchan: pas 'bundle', bačon 'heat', pace 'bundle'

wake 'fire' / Paeran: bač 'become hot', apar 'burn', pa:-, patčip.

Macro-Tucanoan: pazaro 'fire', peha 'fire', peheme 'fire', peharo 'fire',

Equatorial: apī, pokaip 'fire', pīok 'fire' / Macro-Carb: apoh 'fire', bo?odōno 'fire'

Macro-Ge: pelu, pulu, olu pog (-maha), pīkū 'fire', pīku 'fire'

144- yaqmur 'yaqmur' 42/2 (water₂) poi, (water₆) p'ak

PVHV 'dshme' > pVHV > p'jage 'yaqmur' > jag- > yax(Mk) > ya- / yaqmur
/ 854 (water₂) poi / Almsan: -a: pa: w(e:)

Peruteen: u: pa 'rain', bai 'rain', yobo 'rain', obæ 'rain', ombe 'rain', a: b 'rain'

Hokan: ipa 'rain, cloud', pVHa 'rain', 'sprit, flow', bi?du 'crech'

Central Amernd: p'a, p'o, p'o 'stream', p'ol(-one), p'äide, pa 'water'

pa-tu ~ pa-ta 'river'

Chibchan: apogoa 'moisten', s-ba 'slak', patau 'river'

Paeran: poto 'river', k'epi-pu 'tear' (k'epi = 'eyer'), pi 'water, river'.....

Andean: upu - 'dronk'

Macro-Tucanoan: buhu 'rain', poi 'to wet', pu: 'to wet', pu 'become, wet'

Equatorial: apa 'dronk', auvi, paco, paha

Macro-Panoan: ba- 'lake', uvi 'water', bu 'pool of water', ebi

Macro-Ge: paba, po 'river', ba ~ bae 'water', bae ro 'river', byu 'rain'

bea 'dronk', bee, ma-we 'rain', wi 'rain', pae 'lake', muniã 'water'

/ 858 (water₆) p'ak / Almsan: pahu - 'into a body of water', zephe: pu - 'rain'

-epye: (k), piqua 'dampen'

Peruteen: p'ak p'ak 'wash' (with reduplication to indicate continuous action)

pac 'wash', pakele 'wet', puc 'wash', pake 'wash'

Hokan: ipa 'rain, cloud', p'ac 'rain, snow', bi?du 'crech', pa?uw 'rain'

Chibchan: puh 'wet', pahpake 'river bird'

Paeran: belu(-ai) 'water', opaku 'rain', bi, pi, pe.

Andean: pukyu 'spring'

Macro-Tucanoan: buhu 'rain'

Equatorial: paco, paha, paha, paha

Macro-Panoan: enipaxa, buq, 'water'

Macro-Ge: be 'water', byu 'rain', be, bi

145- yal-in 'yalameh' 4/10 (SUN) c'ol 'yalameh'

CVLV 'porlamah' > CVLV 'yalameh, porlamah' > 3iale > Jal- > yol-, yal-in (Mk)

/ 733 (SUN) c'ol / c'owor, col, c'owor. / Andean: su / Macro-Tucanoan: gwa

Macro-Ge: cu 'day, sun', su: 'sun', su: s', su: s', tru 'day, sun', ma-čuo 'day', sou

146- yankı 'yankı' 5/1 (sleep₁) cıma

CV MNV 'rüya' > 3 Vm(n)V 'düşünmek, hayal etmek' > 3 i öñe > 3 aq > yankı / yankı (m)

Nat: 'Gördüğüm rüyamın yankılanması'

/666 (sleep₁) cıma / Almason: -sı / Penotkan: cımsımt (with reduplication to indicate continuous action)

Hokan: (k) (a/i) sım, sema, pasıv, sı:man, sımaq-, sı:ma, sım,

r-izmasa: ka? 'he is sleeping', elšim, sam, jab, sma, isma, sma:ka.

147- yannalı 'yannalı' 6/6 (star₁) (a) sin

CV NV 'yannalı, parlantı' > 3 aq > 3 i aq > 3 aq-3 aq-3 aq > yan- / yandır- 'yandırma'

/711 (star₁) (a) sin / Hokan: ası:yi 'day', ası 'day', ası 'sun', 3 ax 'day', sıa: 'heaven'

Central Amerind: (n) (h) se(h) (n), su, cu (some forms come from so, co)

Macro-Tucanoan: esa ~ oša 'moon', se, sı 'sun' 'moon', aksē 'moon'

Macro-Panoan: ves 'sun', posı 'moon'

Macro-Ge: oši 'father', wašra, waši, aši, ası, sı, ašo 'fire'

148- yastık 'yastık' 2/14 (rope₁) c'ak

CV KV 'örnek' > 2 V KV 'örnekler, şey' > 2 aq > 2 aq / 2 aq > yastık

/601 (rope₁) c'ak / Almason: c'ay - 'güt, rope', c'a x-, c'ay x-, t'ik w-

Penotkan: s'kwı-(p) 'rope, s'new, tre', cal, c'ok, sehey 'worm', c'ok 'tre'

cay 'rope', s'kwı 'cut into rope'

Hokan: ca 'tre' / chikchan: sı(sı)-daı, t'ok, twik x'ok 'coral snake'

Paezan: cr, 3i. Macro-Ge: seya

149- yaş 'göz yaşı' 15/10 (see₂) wın, (eye₁₁) hın, (eye₁₂) yan,

HV NV 'görme, göz' > 2 V n V > n i a > 2 aı > yaş 'göz yaşı'

/627 (see₂) wın / Almason: wensu:piwa 'look from there', wıne 'find', wensu 'find'

wın 'eye', wın-at 'eye, face', wın 'eye'

Hokan: wıy 'eye', Anbean: a-wıga 'eye', a-wınka 'eye'

Macro-Tucanoan: we- 'look at' / E d'at'at: uq-wawın 'eye'

/252 (eye₁₁) hın / Almason: hın 'look at one's reflection in water'

Penotkan: hın, 3i 'look for' / Anbean: henı: / Macro-Tucanoan: i(3)ya 'see'

Equatorial: hıi, hıpahı 'see' / Macro-Corb: hınu:ya ~ hınu:ıy 'look at', inu: 'see'

/253 (eye₁₂) yan / Central Amerind: (3)ya(n) 'see, hear, know'

Macro-Tucanoan: yake / ayeni 'let me see it'

Macro-Corb: u-yenı, u-yınurı, u-yanı.

150 - yat- 'yatmah' 50/18 (make₁) ta? (be₂) (a)t'a (sleep₂) ?itaw it'ow

TUVU 'kaymah' > dV qV > dē > yat- > yat- 'yatmah' 'yatmah'
/463 (make₁) ta? / Almasan: a:t-, it, ts, ta? -s / Keresoson: ta?a

Hokani eta 'make', ts? 'do', eta? (na-) da

Central Amerind: tlo 'work', pta 'work'

Macro-Carb: i-to:itshe 'he builds', ito 'build', idu'make', to 'build'

Macro-Panar: ts, ts 'put, place, case, at the work', the tehe 'work'

/46 (be₂) (a)t'a / Almasan: -at'way of being, character', ti 'have'

Keresoson: ta 'have', ite 'have', to 'be'

Penutran: t'a 'sit', tai 'sit', ts 'sit', ts- 'sit', ts 'sit', to?(-nge) 'sit down'

u'cu 'stay', to 'sit', tey 'sit', ten 'sit', it 'exit', iht 'live'

Central Amerind: t'a 'stay, live', tha: 'stay, live', (y)ta(h)(n) 'be in a place, be seated'

Chibchan: ta-i, te-i, 'be in a place', ahk, 'sit', ta, ate, da.

Paezan: ts 'have', ts 'become', ta 'have', to, ta-

Andean: uta, uta 'sit', tsya, ta, atan~ati, ta 'stand'

/667 (sleep₂) ?itaw ~ it'aw / Almasan: ?it /

Keresoson: ita?, ita?w ~ ita (it)Puh., t'e 'die'

Penutran: tsy, t'awath 'die', Pet'i-, t'i, 'lie down', tsht~trw 'lie'

nat'i 'lie down, be lying down', ts'awa 'be lying down'

Andean: tsya- 'sit down', Macro-Tucanoan: stulew

Macro-Panar: tawr-, tsyin

151 - yeri 'yeri' 6/13 (new₂) c'um. (new₁) at'e

cVNV 'yeri' > 2VjV 'yeri, yi' > 2c'ria > Jani / Jeni > yeri

/522 (new₂) c'um / Almasan: -su?k-ne: 'good', c'u-, c'x-

Penutran: su-, su: 'good' / Hokan: C'um 'good' / Paezan: sf, sf?k, ciwid:

Andean: Suman 'good', Equatorial: t'sim.

/521 (new₁) at'e / Keresoson: ace:?, na:ce: / Penutran: di 'young', it, it.

Hokan: ac'a / Central Amerind: (n)(?)te(n) 'ripe, cooked', c'V 'new', ce 'ripe, cooked'
c: 'be cooked', ta 'be ripe, cooked'

152 - yildiz 'yildiz' 43/17 (fire/burn) apali

PVLV 'yanmah' > paIV > p'jölö > Jul-dus(-dis) > yuldiz (mu) > yildiz 'yildiz'

/283 (fire ~ burn) apali / Penutran: -?op,?a 'be by the fire'

Hokan: mpe:le 'burn, cook, heat, be hot' / Chibchan: pula 'burn', apare 'burn' fra 'burn'

Paezan: ubari 'burn' / Andean: appal 'it is hot', pari 'hot', pan, pañ 'fire', pañ 'fire'

paru-ya 'be roasted', po:n, pohon 'fire', apura 'roast', apun 'fire place'

Macro-Tucanoan: pa?aró 'fire' / Macro-Carb: föla 'fire'

Macro-Ge: po 'tree', sps, pe: -s 'fire', pi 'tree, firewood', pē, pin 'fire, firewood'

Pon 'burn', ba:ī, abo:ī 'tree', boi, ambo 'tree'

153- yogurt 'yogurt' 3/13 (such) c'ugw

CVKV 'emmel' > zUkV 'sugus silind' > zj'uko > jog-urt- > yogurt

/328 (such) c'ugw / Almasen: c'aukw, c'ugw

Penstani: chucha, co:ke-ita, cu?c 'suche, chew'

Hokan: (i'a) ci (c), cicika / Paeran: cu- / Anlean: suqu-

Equatorial: čok 'such, nurse' / Macro-Panoan: cu-čō 'such, nurse'

154- yukari 'yukari' 39/5 (stand₂) nuka

NVKU 'ayaga halkumli, ystuxlme' > qwVkv > nj'ok'e > jak- > yukari / yukar

/709 (stand₂) nuka / Almasen: t'ng- 'standing (said of an inanimate object)'

Keresrouan: nākv 'standing, sitting' Equatorial: Nuka

Macro-Ticaronan: nūka

155- yshwe 'yshwe' 12/2 (up₁) yaq, 16/8 (above₂) apo-k

(12/2) HVKV 'uzon, yshwe' > HVgV 'ystuxlme, ayaga halkumli' > hūgu 'yukari' > jūg- > yshwe- (mk)

/838 (up₁) yaq / Penstani: yuk- 'upwards (locational)'

Anlean: -yaq 'up to'

Equatorial: yaki 'up'

(16/8) HVPV 'ystuxlme, yukari silind' > ?VPV > ēpu > jūg- > yshwe- 'ystuxlme'

/2 (above₂) apa-k / Almasen: umpi 'high', api 'stand up', -ap 'standing', -api 'up in the air' (erect, standing)

Keresrouan: pa 'head', iphi, apahi, 'heaven', ho:pi, (wahpe) 'slay', pe, pe 'erect, but humped'

Penstani: bax- 'up', gam- 'up', am-epo 'mountain', aba- 'upward', phug 'hill'

phōy 'head', puk'a:l 'hill', aba 'up', pch 'above', pch-, poketa 'heaven, cloud'

abo: 'head', pahna? 'top', pahna 'on top', aba 'up, high, heaven', aba 'up'

Hokan: (afi) pa(LY) 'top', paL 'rise up', ba- 'top', o:phuk 'head', apel 'slay'

apel 'slay, clouds, heaven', phuk 'head', -phuk, hwak.

Central Amerind: p'o ~ p'e 'head'

Paeran: paka, fe:ēi, pok 'upward', pa-hā 'slay', baxa 'heaven', para 'heaven'

pok 'hill', abo 'above, up (word)'

Anlean: peke 'head', abahai 'high, tall'

Equatorial: pahna 'mountain', apaba 'head', pexa 'head'

Macro-Ticaronan: annu-pus 'heaven', poku 'go up', po x 'above, heaven', po 'slay'

bu(-?i) 'up', bu-?i, bu, pus 'upon', suka-pue 'heaven'

Macro-Corfb: -epu, epoe, -po, ipo 'head', o:po 'head'

Macro-Panoan: ape- 'acton above', abo 'heaven', ba

Macro-Ge: pok, pawis 'high', ape-, y-ai-pi 'up', ape-2 'heaven', of pou 'high'

apore 'head', pokon 'heaven' pæpi: 'up', pi 'heaven'